

2024 йилги ДВ савдоси
(миқдор жиҳатидан)

\$1,67 млрд

2024 йилги ДВ савдоси
(қиймат бўйича)

764,3 млн

Қадоқнинг ўртача
нархи

\$1,9

Апрель

PHARMAZETA

NIKA PHARM ▶

Фармацевтик даракчи

НАВБАТДАГИ
СОНЛАРНИ
"ASKLEPIY GROUP"
ТИББИЁТ
ВАКИЛЛАРИДАН
СЎРАНГ

Апрель 2025 й.

ЎЗБЕКИСТОН ФАРМАЦЕВТИКА БОЗОРИДА ИМПОРТ ЎРНИНИ БОСИШ: ЯНГИ ИСТИҚБОЛЛАР ВА АСОСИЙ ЙЎНАЛИШЛАР (2-4 БЕТ) ЎЗБЕКИСТОН ФАРМАЦЕВТИКА БОЗОРИ, 2024 ЙИЛ (6-8 БЕТ) ШАМОЛЛАШДА ҚАНДАЙ ҚИЛИБ ТЎҒРИ МАСЛАҲАТ БЕРИШ ВА ХАТО ҚИЛМАСЛИК МУМКИН (10-11 БЕТ) БОШ ОҒРИҒИ ВА УНИНГ КЕЛИБ ЧИҚИШ САБАБЛАРИ (12-13 БЕТ) АЛЛЕРГИЯ – АЛЛАҚАЧОН ШУ ЕРДА: БЕМОРЛАРГА МАВСУМНИ КЎЗ ЁШЛАРСИЗ ВА ҚИЧИШИШСИЗ ЎТКАЗИШГА ҚАНДАЙ ЁРДАМ БЕРИШ МУМКИН (14 БЕТ) ПРОТОН ПОМПАСИ ИНГИБИТОРЛАРИ: ЖИҒИЛДОН ҚАЙНАШИНИ ДАВОЛАШ ҲАҚИДА БИЛИШ КЕРАК БЎЛГАН БАРЧА МАЪЛУМОТЛАР (15-16 БЕТ) ИЧАК ТАЪСИРЛАНИШ СИНДРОМИ. НОЗИК МУАММО ҲАҚИДА БАТАФСИЛ (17 БЕТ) ЮРАК ИШЕМИК КАСАЛЛИГИ БИЛАН ОҒРИГАН БЕМОРЛАРНИ МАҚСАДЛИ ДАВОЛАШ (18-19 БЕТ) ИШОНЧ ЙЎЛИ (20-21 БЕТ) ДОРИХОНА МУҲИТИДАГИ ЗУМЕРЛАР: ИННОВАЦИЯЛАР ҲАРАКАТЛАНТИРУВЧИСИ ЁКИ ЖАМОА УЧУН ҚИЙИНЧИЛИКЛАРМИ? (22 БЕТ)

ЎЗБЕКИСТОН ФАРМАЦЕВТИКА

бозорида импорт
ўрнини босиш:

янги имкониятлар
ва асосий тенденциялар

 ASKLEPIY
Group

СУҲБАТ

Ўзбекистон фармацевтика бозорида импорт ўрнини босиш: янги истиқболлар ва асосий йўналишлар

Сўнги йилларда, Ўзбекистон фармацевтика саноати жадал ривожланиш даврини бошдан кечирмоқда. Импорт ўрнини босиш ва ишлаб чиқаришни маҳаллийлаштириш масалалари стратегик аҳамият касб этди. Маҳаллий ишлаб чиқарувчиларни қўллаб-қувватлаш, замонавий технологияларга сармоя киритиш ҳамда дори воситалари сифатига қўйиладиган талабларни кучайтиришга қаратилган давлат дастурлари фармацевтика бозорининг янги воқелигини шакллантираётир. Бугунги кунда фармацевтика бозоридаги ҳақиқий вазият қандай? Импорт ўрнини босиш сиёсати қандай имкониятларни очиб бермоқда? Жорий ўзгаришларга қандай мослашиш ва янги шароитларда муваффақиятли рақобатлашиш мумкин? Бу ва шу каби бошқа кўплаб масалалар ҳақида ASKLEPIY Group бош директори Анвар Толибов сўзлаб берди.

Екатерина Доронкина

Импорт ўрнини босиш нуқтаи назаридан Ўзбекистон фармацевтика бозорининг ҳозирги ҳолатини қандай баҳолайсиз?

Ўзбекистон фармацевтика бозори импорт ўрнини босиш дастури доирасида жадал ривожланишни намойиш этмоқда. Давлат томонидан қўллаб-қувватлаш, соҳага инвестициялар киритиш, маҳаллий ишлаб чиқарувчилар ассортиментини кенгайтириш ўсиш учун қулай

шароит яратмоқда. Бироқ, импорт ўрнини босишнинг амалдаги суръатлари ҳозирча эълон қилинган режалардан орқада қолмоқда.

Маҳаллий фармацевтика ишлаб чиқарувчилари дуч келаётган асосий муаммолар орасида бир нечта жиҳатларни ажратиб кўрсатиш мумкин:

- Мураккаб бюрократик тўсиқлар ва тартибга солиш жараёнлари. Европа GMP стандартларига риоя қилинган тақдирда ҳам, дори воситаларини рўйхат-

дан ўтказиш ва сертификатлаш жараёни анча вақт талаб этади.

- Давлат харидлари тизимининг шаффоф эмаслиги. Аниқ ва башорат қилиш мумкин бўлган механизмларнинг йўқлиги узок муддатли режалаштириш ва инвестицияларни жалб қилишни мураккаблаштиради.

- Замонавий технологиялардан фойдаланиш имкониятининг чекланганлиги. Бу маҳаллий маҳсулотларнинг ички ва ташқи бозордаги сифати ва рақобатбардошлигини пасайтиради.

- Молиялаштиришдаги қийинчиликлар. Банк ставкаларининг юқорилиги ва инвестицияларни жалб қилиш механизмларининг етишмаслиги соҳа ривожига тўсқинлик қилмоқда.

Ушбу қийинчиликларни самарали енгиб ўтиш учун бир қатор қадамларни амалга ошириш зарур:

- Тартибга солиш жараёнларини оптималлаштириш. Ишлаб чиқарувчиларни Европа GMP стандартига ўтишга ва янада илғор технологиялардан

фойдаланишга ундайдиган тезлаштирилган рўйхатдан ўтказиш тартибларини жорий этиш муҳимдир.

– Давлат харидлари тизимини ислоҳ қилиш. Шаффоф ва барқарор шартлар компанияларга ўз маҳсулотларига бўлган талабнинг барқарорлигини билган ҳолда, узоқ муддатли ривожланишни режалаштириш ва инвестицияларни жалб қилиш имконини беради.

– Технологик модернизацияни қўллаб-қувватлаш. Инновацияларга сармоя киритиш учун қулай шарт-шароитларни таъминлаш маҳаллий компанияларга нафақат миллий, балки халқаро миқёсда ҳам рақобатлашишга ёрдам беради.

Қулай инвестиция муҳитини яратиш. Тармоққа молиялаштиришни жалб қилишнинг самарали механизмларини ишлаб чиқиш Ўзбекистон фармацевтика тармоғининг барқарор ўсишини таъминлайди.

Импорт ўрнини босиш Ўзбекистон учун стратегик устувор йўналиш ҳисобланади, бироқ уни муваффақиятли амалга ошириш учун давлат, бизнес ва инвестиция ҳамжамиятининг мувофиқлаштирилган саъй-ҳаракатлари талаб этилади.

Ҳозирги кунда мамлакат фармацевтика бозори импортга қай даражада боғлиқ? Қайси сегментларда бу боғлиқлик энг кучлидир?

Ўзбекистон фармацевтика бозори ҳамон деярли тўлиқ импортга қарамдир. Маҳаллий ишлаб чиқарувчилар у ёки бу даражада импорт хом ашёсидан фойдаланадилар: қадоқлаш, блистерлар ва бошқа ёрдамчи материаллар ҳам чет элдан харид қилинади. Шу билан бирга, ишлаб чиқаришнинг технологик мураккаблиги ва дори моддаси молекуласининг мураккаблиги ошиши билан бу боғлиқлик кучайиб боради. Бу эса юқори технологияли ечимлар ва махсус импорт материалларини қўллашни тақозо этади. Бундай вазият маҳсулот таннархини сезиларли даражада оширади ва кўпинча маҳаллий ишлаб чиқаришни ички бозор эҳтиёжларини қондириш учун рақобатга бардош бера олмайдиган ҳолатга келтиради.

ASKLEPIY Group Ўзбекистонда маҳаллий фармацевтика ишлаб чиқаришини ривожлантиришда қандай роль ўйнайди?

ASKLEPIY Group Ўзбекистонда маҳаллий фармацевтика ишлаб чиқаришини ривожлантиришда етакчи ўринни эгаллайди. 2024

йил якунларига кўра, IQVIA маълумотларига асосан, NIKA PHARM компанияси 19% бозор улуши билан маҳаллий ишлаб чиқарувчилар рўйхатида пешқадамлик қилди. Биз ишлаб чиқариш қувватларини модернизация қилишга фаол сармоя киритмоқдамиз, илғор технологияларни жорий этмоқдамиз ва сифат стандартларига қатъий риоя қилмоқдамиз.

МАСАЛАН, NIKA PHARM – ЕВРОПА ИТТИФОҚИ GMP СТАНДАРТИГА МУВОФИҚЛИК СЕРТИФИКАТИНИ ОЛГАН МАМЛАКАТДАГИ ИККИТА МАҲАЛЛИЙ КОМПАНИЯДАН БИРИ БЎЛИБ, БУ ЮҚОРИ СИФАТ ДАРАЖАСИДАН ДАЛОЛАТ БЕРАДИ.

Бундан ташқари, ASKLEPIY Group давлат тузилмалари билан фаол ҳамкорлик қилиб, қулай тартибга солиш муҳитини шакллантиришда муҳим роль ўйнайди, шунингдек, мутахассисларнинг малакасини ошириш учун таълим ташаббусларини қўллаб-қувватлайди. Ушбу чора-тадбирлар нафақат импорт ўрнини босиш жараёнларини тезлаштиради, балки бошқа маҳаллий ишлаб чиқарувчилар учун намуна бўлиб ҳам хизмат қилади, инновацияларни ривожлантириш ва ички ҳамда ташқи бозорларда рақобатбардошликни оширишга кўмаклашади.

ASKLEPIY Group импорт ўрнини босиш бўйича қандай асосий лойиҳаларни амалга оширмоқда ёки қўллаб-қувватламоқда?

Ҳозирги пайтда ASKLEPIY Group да импорт ўрнини босиш бўйича асосий вазифани маҳаллий ишлаб чиқарувчи NIKA PHARM бажармоқда. Таъкидлаш жоизки, у фаолияти EU GMP халқаро стандартига тўлиқ мос келадиган мамлакатдаги ягона тўлиқ маҳаллий ишлаб чиқарувчидир. NIKA PHARM нинг маҳаллий ишлаб чиқарувчилар орасида 19% улуш билан етакчилик қилаётгани ҳам муҳим аҳамиятга эга.

Маҳаллийлаштириш жараёнида қандай муаммоларга дуч келдингиз? Компания бу қийинчиликларни қандай енгиб ўтмоқда?

NIKA PHARM дуч келадиган асосий қийинчиликлардан бири бу дори воситаларини рўйхатдан ўтказиш ва қайта рўйхатдан ўтказиш жараёнининг узоқ давом этишидир. Халқаро стандартларга қатъий риоя қилинган ва барча зарур ҳужжатлар мавжуд бўлган тақдирда ҳам, тартибга солувчи органлар билан кели-

шиш жараёни узоқ вақт талаб қилиши мумкин. Бу янги маҳсулотларни бозорга чиқаришни секинлаштиради ва стратегик режалаштириш ишларини мураккаблаштиради.

Ушбу жараёнларни тезлаштириш ва такомиллаштириш мақсадида Фармацевтика агентлиги билан доимий мулоқот олиб бормоқдамиз. Ишончимиз комилки, бизнес ва давлатнинг биргаликдаги саъй-ҳаракатлари билан беморларнинг сифатли ва арзон дори воситаларидан тезкор фойдаланишини таъминлаш орқали маҳаллий фармацевтика ишлаб чиқариши учун янада қулай шарт-шароитлар яратишга эришамиз.

Ўзбекистонда дори-дармон ишлаб чиқаришни маҳаллийлаштиришда қандай қийинчиликлар мавжуд?

Ўзбекистонда фармацевтика ишлаб чиқаришини маҳаллийлаштириш бир қатор омиллар билан боғлиқ. Асосийларини юқорида айтиб ўтдим, уларга фақат малакали кадрлар етишмаслигини қўшимча қилишим мумкин. Фармацевтика ишлаб чиқариши соҳасида мутахассислар ва тор соҳа экспертларининг етишмаслиги илғор технологияларни жорий этиш ва янги йўналишларни ривожлантиришда қўшимча қийинчиликлар туғдирмоқда.

Ушбу тўсиқни бартараф этиш учун давлат томонидан қўллаб-қувватлаш, таълим дастурларини ривожлантириш ва халқаро шериклар билан фаол ҳамкорликни ўз ичига олган ҳар томонлама ёндашув ҳам зарур.

Дори-дармон ишлаб чиқариш учун хомашё ва субстанцияларнинг мавжудлиги билан боғлиқ вазият қандай? Мамлакат компонентлар импортига қанчалик боғлиқ?

Хомашёнинг деярли 100% Ўзбекистонга импорт қилинади. Маҳаллий хом ашёдан фойдаланиш имконияти мавжуд бўлган БФҚ (биологик фаол қўшимча) лар ишлаб чиқариш бундан мустасно.

Хомашё масаласи Ўзбекистон учун тўлиқ ишлаб чиқариш цикли бўйича аҳолини ҳаётини муҳим препаратлар билан хавфсиз таъминлаш нуқтаи назаридан стратегик масала ҳисобланади.

Хорижий ишлаб чиқарувчилар билан рақобат қанчалик юқори ва бу маҳаллий фармацевтика саноати ривожига қандай таъсир кўрсатади?

Одатда, хорижий ишлаб

СУҲБАТ

чиқарувчилар ўз маҳсулотларини сотиш ва маркетинг қилиш бўйича кўп йиллик тажрибага эга бўладилар, бошланғич даврда бюджетда чекловларга дуч келмайдилар ва шубҳасиз, улар билан рақобатлашиш қийинроқ. Маҳаллий ишлаб чиқарувчиларнинг аксарияти маҳсулот ишлаб чиқаришни бошлаш имкониятини топади, аммо зарур ахборот ёрдами ва тарғиботни таъминлай олмайди.

Шунингдек, дори воситаларини тан олиш асосида рўйхатдан ўтказиладиган импорт қилувчи ишлаб чиқарувчилар бозорга тезроқ ва арзонроқ кириш учун рағбатлантирилади. Бу маҳаллий ишлаб чиқарувчида янги маҳсулотни бозорга чиқариш жараёни тахминан 3 йил давом этишига олиб келади, бир қатор импорт қилувчи ишлаб чиқарувчилар учун эса бу жараён бир йилдан сал кўпроқ вақтни олади.

Маҳаллий дори воситаларини ишлаб чиқаришда сертификатлаштириш ва сифат стандартлари билан боғлиқ қандай муаммолар мавжуд?

Ўзбекистонда дори воситаларини сертификатлаш жараёни бир қатор қийинчиликларга дуч келмоқда. Биринчидан, завод ишлаб чиқаришда фойдаланмасам ҳам, USP ишчи стандартларини сўраш қўшимча бюрократик тўсиқларни келтириб чиқаради. Жараёнлар ҳолати ҳақида маълумот олиш қийин, шахсий учрашувлар тақиқлангани сабабли аниқлаштирувчи саволлар бериш имконсиз. Шунингдек, экспертларнинг ўзаро алмаштирилмаслиги ҳам муаммо ҳисобланади. Агар мутахассис таътилга ёки касаллик таътилига чиқса, сертификатлаш жараёни бир неча ҳафтага тўхтаб қолиши мумкин. Камчиликларни тузатишнинг қатъий муддатлари дори воситаларини ишлаб чиқаришга ҳам таъсир қилади.

Камчиликларни бартараф этиш учун 40 кун берилади, кейин жавоб бўлмаса, дори воситасини рўйхатдан ўтказиш ёки қайта рўйхатдан ўтказиш бекор қилинади. Бу айниқса узоқ вақт давомида такомиллаштиришни талаб қиладиган мураккаб препаратлар учун жуда муҳим. Шунингдек, рад этилган тақдирда рўйхатдан ўтказиш учун маблағлар қайтарилмаслиги ҳам муаммо. Ишлаб чиқарувчилар ҳатто эътирозларни мослашувчанроқ муддатларда тузатиш мумкин бўлган ҳолатларда ҳам молиявий йўқотишларга дучор бўлишади.

Мамлакатда фармацевтика ишлаб чиқаришининг ривожланишига қандай молиявий механизмлар ва инвестиция воситалари кўмаклашиши мумкин?

Фармацевтика ишлаб чиқаришининг ривожланишига давлат субсидиялари, банк хизматлари ва хорижий инвестицияларни жалб қилиш каби бир қанча молиявий ва инвестицион воситалар ёрдам бериши мумкин. Масалан:

Давлат субсидиялари – имтиёзли кредитлар, солиқ имтиёзлари ва маҳаллий ишлаб чиқарувчиларни қўллаб-қувватлаш дастурлари.

Банк хизматлари – узоқ муддатли кредитлар, лизинг, факторинг, аккредитивлар ва бошқа воситалар.

Хорижий инвестицияларни жалб қилиш – халқаро молия ташкилотларидан тўғридан-тўғри молиялаштириш, халқаро фармацевтика компаниялари билан стратегик ҳамкорлик.

Маҳаллий ишлаб чиқарувчилар учун имтиёзли кредитлар, солиқ имтиёзлари ва бошқа давлат рағбатлари қандай аҳамиятга эга?

Имтиёзли кредитлар, солиқ имтиёзлари ва давлат рағбатлари маҳаллий ишлаб чиқарувчиларга молиявий юкни енгиллаштиради, уларнинг ривожланишига кўмаклашади. Қўлай кредитлар кенгайтириш ва модернизацияни молиялаштиради, солиқ имтиёзлари харажатларни камайтиради, субсидиялар ва давлат қўллаб-қувватлаши инновацияларни рағбатлантиради ва барқарор талабни таъминлайди. Бу, шубҳасиз, маҳаллий ишлаб чиқаришни мустаҳкамлайди ва импортга қарамликни камайтиради.

Маҳаллий фармацевтика саноатини ривожлантиришда инновациялар, илмий ишланмалар ва янги технологияларни жорий этиш қандай роль ўйнайди?

Инновациялар ва технологик ишланмалар ҳар қандай мамлакатда фармацевтика саноати ўсишининг асосий ҳаракатлантирувчи кучи ҳисобланади. Улар юқори қўшимча қийматга эга дори воситаларини маҳаллий ишлаб чиқаришни йўлга қўйиш, сифатини йўқотмаган ҳолда импорт ўрнини босиш, ишлаб чиқариш жараёнларини автоматлаштириш, харажатларни камайтириш ва сифат назоратини кучайтириш имконини беради. Жаҳон стандартларига мувофиқ

бўлиш маҳсулот экспортини осонлаштиради. Бундан ташқари, улар импорт технологияларга муқобил яратган ҳолда маҳаллий илмий тадқиқотларни ривожлантириш имконини беради. Илғор технологиялар ва инновацияларни жорий этиш нафақат маҳаллий ишлаб чиқаришнинг рақобатбардошлигини оширади, балки умуман фармацевтика соҳасининг барқарор ривожланишига ҳам ҳисса қўшади.

5-10 йилдан кейин Ўзбекистон фармацевтика бозорини қандай тасаввур қиласиз? Қайси йўналишлар устувор бўлади?

5-10 йилдан сўнг Ўзбекистон фармацевтика бозори маҳаллийлаштириш ва импорт ўрнини босишга эътибор қаратган ҳолда янада рақобатбардош бўлиши шубҳасиз. Ривожланишнинг асосий устувор йўналишлари: маҳаллий ишлаб чиқаришга сармоя киритиш, халқаро технологияларни жалб қилиш, қувватларни модернизация қилиш, мутахассислар учун таълим дастурларини ривожлантириш, хорижий ҳамкорлар билан ҳамкорликни кучайтириш, ишлаб чиқариш ва тарқатишни бошқаришда рақамли технологияларни жорий этиш. Ушбу чора-тадбирлар импортга қарамликни камайтириш ва маҳаллий маҳсулотларнинг жаҳон бозоридаги рақобатбардошлигини ошириш имконини беради.

Импорт ўрнини босиш ва маҳаллийлаштириш нуқтаи назаридан ASKLEPIY Group ўз олдида қандай узоқ муддатли стратегик мақсадларни қўймоқда?

ASKLEPIY Groupнинг асосий вазифаларидан бири нафақат Ўзбекистонда, балки Марказий Осиёда ҳам етакчи бўлишдир. ASKLEPIY Group ишлаб чиқаришни маҳаллийлаштириш муҳимлигини англайди ва аҳоли томонидан энг кўп талаб қилинадиган дори-дармонлар тоифасида ўз ассортиментини кенгайтиришга интилади. Шунингдек, юқори сифат, халқаро стандартларга мувофиқлик ва республикамизнинг исталган бурчагида ҳамда ундан ташқарида сотиб олиш имконияти орқали жаҳон гигантларига муваффақиятли рақобат қила оладиган ва бозорда ўз улушини эгаллай оладиган брендларни шакллантириш устувор ва стратегик жиҳатдан муҳим вазифалардан биридир.

**БИЗ КЕЛАЖАКНИ
ЯРАТМОҚДАМИЗ.
ҲАҚҚОНИЙ. БИРГАЛИКДА.**

ФИТОЧОЙ АНТИОКСИДАНТЛИ

Хужайраларни қаришдан ҳимоялаш

Токсинлар ва шлакларни камайтириш

Юкларларда қўллаб-қувватлаш

Янги ўсмаларни олдини олиш

ФАРМАЦЕВТИКА БОЗОРИ ТАҲЛИЛИ

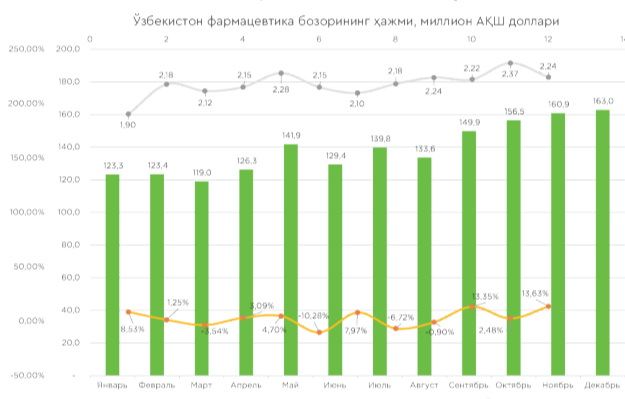
Ўзбекистон фармацевтика бозори, 2024 йил

Ўзбекистон фармацевтика бозори 2024 йилда мураккаб иқтисодий шароитда ўзининг барқарорлиги ва мослашувчанлигини намойиш этди. Пул ифодасида 2,1% га ўсиш ва қимматроқ дори воситалари улушининг кўпайиши, харид қобилияти ва сифатли дори воситаларига бўлган ишончининг ошганидан далолат беради. Маҳаллий ишлаб чиқарувчилар давлат кўмаги туфайли ўз мавқеини мустаҳкамлашда давом этмоқда, халқаро брендлар эса юқори рақобатбардошликни сақлаб қолмоқда. Ушбу ижобий ўзгаришлар бозорни ривожлантириш ва аҳоли учун замонавий дори-дармонларнинг ҳамёнбоплигини яхшилаш учун янги имкониятлар яратмоқда. Мақолада соҳанинг асосий ютуқлари, тенденциялари ва истиқболларини батафсил кўриб чиқамиз.

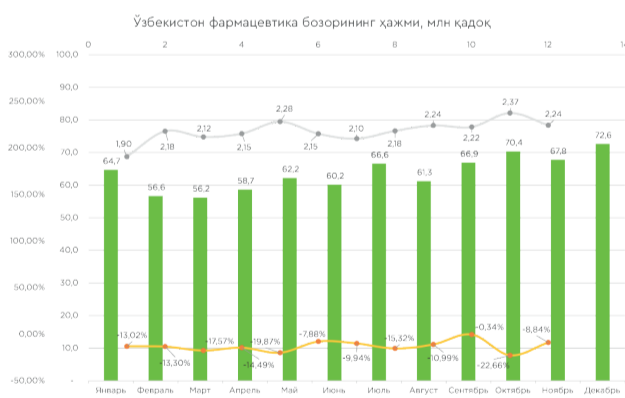
Алексей Ковалевич

Ўзбекистон фармацевтика бозори ҳажми

Графикларда 2024 йил учун Ўзбекистон бозори ҳажмининг динамикаси (1-диаграмма) миллион АҚШ доллари (2-диаграмма) ва қадоқларда кўрсатилган.

1-диаграмма

2-диаграмма

IQVIA фармацевтика бозорининг ойлик чакана аудити маълумотларига кўра, 2024 йилда бозор ҳажми улгуржи нархларда 1,67 миллиард АҚШ долларига етди, умумий сотув ҳажми эса 764,3 миллион қадоқни ташкил этди. 2023 йилга нисбатан бозор сиғими 2,8% га ўсди, қадоқлардаги сотувлар ҳажми эса 13% га камайди.

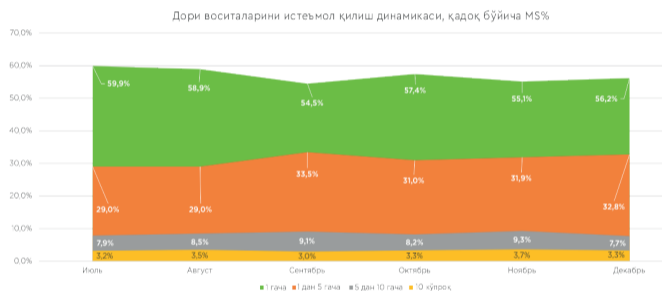
2024 йилда битта қадоқ дори воситасининг ўртача нархи ўтган йилга нисбатан 21,5% га ошиб, 2,24 АҚШ долларини ташкил этди. Ушбу ўсиш талабнинг қимматроқ ва инновацион дори-дармонлар томон қайта тақсимланиши давом этаётганини, шунингдек, макроиқтисодий

омилларнинг фармацевтика бозорига таъсирини акс эттиради.

Ўзбекистон бозори таркиби

1. Турли нарх тоифаларидаги дори воситаларини истеъмол қилиш таркиби

Турли нарх тоифаларидаги дори воситаларини (қадоқларда) истеъмол қилиш динамикаси 3-графикда акс эттирилган.

3-график

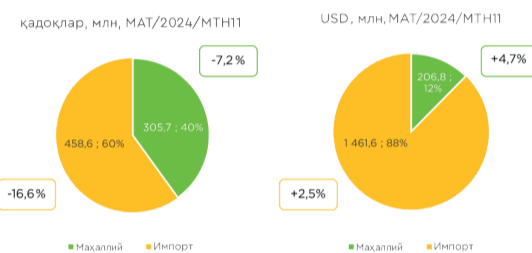
График маълумотлари шуни кўрсатадики, дори воситалари бозори тузилмаси 1 АҚШ долларидан қимматроқ дори воситалари фойдасига ўзгарган. Шу билан бирга, препаратлар сотувнинг катта қисмини сақлаб қолмоқда - ўртача нархи ҳар бир қадоқ учун 0,40 АҚШ доллари бўлган қадоқлардаги бозор улуши 56,2% ташкил этади.

Қадоқлардаги бозор улуши бўйича иккинчи ўринда турувчи "1 дан 5 АҚШ долларигача" гуруҳи 2024 йилда 32,8% га кўтарилди. Ушбу гуруҳ дори воситаларининг ўртача тортилган нархи 2,59 АҚШ долларини ташкил этди.

Шуни таъкидлаш жоизки, нархнинг ойлик ўсиши -1% дан +1% гача хатолик чегарасида. Бинобарин, барча тоифалар бўйича ўртача нарх барқарорлашди ва бир хил даражада сақланиб қолмоқда.

2. Импорт ва маҳаллий дори препаратларининг нисбати

Импорт ва маҳаллий дори воситаларининг дорихона савдоси ҳажмининг ўзаро нисбати 4-графикда келтирилган.

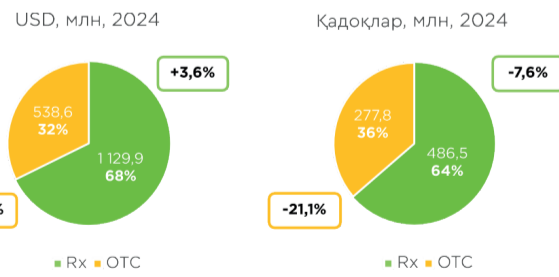

4-график

2024 йилда маҳаллийлаштириш даражаси бўйича сотувлар тақсимоти ўтган йилнинг шу даврига нисбатан Ўзбекистонда ишлаб чиқарилган препаратлар фойдасига ўзгарди ва пул ифодасида 12%, қадоқларда эса 40% ни ташкил этди. Умуман олганда, ўсиш у қадар сезиларли эмас ва Соғлиқни сақлаш вазирлиги даражасидаги прогнозларга тўлиқ мос келмайди, аммо 2025 йилда маҳаллий ишлаб чиқарувчилар улушини оширишга қаратилган бир қатор чора-тадбирлар амалга оширилиши кутилмоқда.

3. Рецепт бўйича ва рецептсиз бериладиган дори воситаларининг нисбати

5-графикда Ўзбекистонда рецепт билан ва рецептсиз бериладиган дори воситаларининг дорихона сотуви ҳажмининг нисбати акс эттирилган.

5-график

Пул эквивалентида рецепт бўйича бериладиган дори воситалари энг катта улушни эгаллайди - бозор улуши сезиларли даражада ўзгармаган ҳолда 68% га ташкил этади. Истеъмолнинг табиий ҳажмига келсак, таъминот турига қараб дори воситалари ўртасидаги улушлар тақсимоти Rx-препаратлар фойдасига ўзгарди - қадоқлардаги улуш 3,6% га ошди, натижада улар бозорнинг 64%, OTC воситалари эса 36% ни эгаллади.

ФАРМАЦЕВТИКА БОЗОРИ ТАҲЛИЛИ

4. АТС-гуруҳлари бўйича дори воситаларини сотиш таркиби

Ўзбекистонда 2024 йилда I даражали АТС-гуруҳлари бўйича дорихоналарда дори воситаларини сотиш нисбати 1-жадвалда келтирилган.

Таҳлил қилинаётган даврда АТС-гуруҳларининг рейтингдаги ўрни қадоқларда ҳам, пул ифодасида ҳам бироз ўзгарди. 2024 йил якунига қўра, дори воситалари тижорат бозорининг қиймат ҳажмидаги энг катта улуш (16,3%) анъанавий равишда АТС-А гуруҳи – "ОВҚАТ ҲАЗМ ҚИЛИШ ЙЎЛИ ВА МОДДАЛАР АЛМАШИНУВИ" препаратларига тўғри келади. Ўтган йилнинг шу даврига нисбатан ушбу гуруҳнинг умумий бозордаги улуши 0,4 % га камайди, сотувлар ҳажми эса 0,7% га пасайди.

[А] гуруҳининг етакчилари: "Энтерожермина" ва "Магне Б6".

Дори воситалари ишлаб чиқарувчилар орасида етакчилар

Ўтган йил якунларига қўра, дорихоналар томонидан 11085 та фармацевтика корпорациялари томонидан ишлаб чиқарилган дори воситалари сотилган, бу ўтган йилга нисбатан 538 та компанияга кам. Шу билан бирга, АҚШ долларидagi сотувларнинг 80% 97 та корпорация томонидан амалга оширилади (умумий миқдорнинг 1%).

ТОП-10 компаниялар умумий бозорнинг 27,2 % ни ташкил этади, бу ўтган йилнинг шу даврига нисбатан 1,5 % га кўпдир.

Пул кўринишида 18,3 %лик ўсишни қайд этган KRKA компанияси бозорда етакчиликни сақлаб қолмоқда. Бу ўсишга асосий ҳисса юрак-қон томир тизими (АТХ1 - С) ва овқат ҳазм қилиш тизими ҳамда моддалар алмашинуви (АТХ1 - А) тоифаларидаги дорилар қўшган.

Компаниянинг энг кўп талаб қилинадиган ўнта молекуласига қуйидагилар киради:

-бензидаминсетилпиридиний хлорид ("Септолете"), амлодипин-периндоприл ("Амлесса"), валсартан-амлодипин ("Валодип"), пантопрозол ("Нолпаза"), лозартан ("Лориста"), амлодипин-периндоприл-индапамид ("Амлесса"), розувастатин ("Роксе-ра"), лозартан-амлодипин ("Лор-тенза"), клопидогрел ("Зилт") ва амокситсиллин.

Иккинчи ўринда 8% салбий динамика кўрсатган World Medicine компанияси турибди. Компаниянинг энг кўп сотиладиган препаратлари орасида "Ферсинол" (темир препаратлари ва уларнинг комбинациялари), "Неладекс" (полимиксин Б-неомитсин-дексаметазон ва дексаметазон-неомитсин-фенилефрин-полимиксин Б), шунингдек "Мускомед" (тиоколхикозид) мавжуд.

Етакчи учликни 13,0% ўсиш билан MENARINI компанияси якунламоқда. Компаниянинг асосий маҳсулотлари қаторига "Нимесил" (нимесулид), "Небилет" (небиволол) ва Бромгексин Берлин-Хеми (бромгексин) киради.

ларнинг ўзгариши 3-жадвалда келтирилган.

2024 йилнинг ТОП 20 ишлаб чиқарувчилари

№	Corporation	2024			2023	
		USD улғуржи савдо суммаси	USD улғуржи савдо рейтинг	USD улғуржи савдо рейтингининг ўзгариши	USD улғуржи савдо суммаси	USD улғуржи савдо рейтинг
	Общий рынок:	1 667 081 438			1 623 701 555	
	Жами:	1 667 081 438			1 623 701 555	
1	KRKA	67 266 607	1	+ 1	56 863 954	2
2	WORLD MEDICINE	60 507 010	2	- 1	65 767 938	1
3	MENARINI	48 527 874	3	+ 1	42 937 510	4
4	SANOFI	46 395 839	4	- 1	46 945 831	3
5	FARMAK KIEV	44 599 867	5	-	39 818 174	5
6	GEDEON RICHTER	41 711 612	6	+ 9	28 133 292	15
7	NIKA-PHARM	38 499 461	7	-	37 154 445	7
8	RADIKS NPP	38 000 954	8	+ 5	30 709 231	13
9	ABBOTT	36 928 193	9	-	35 147 411	9
10	ARTERIUM	35 768 103	10	+ 7	24 886 826	17
11	JURABEK LAB	35 737 091	11	- 1	34 955 041	10
12	GM PHARMACEUTICALS	35 298 401	12	- 6	37 766 407	6
13	NOBEL ILAC SAN TUR	32 328 705	13	- 5	35 553 935	8
14	YURIA-FARM	30 510 176	14	- 3	32 911 943	11
15	STADA	29 639 717	15	+ 3	22 694 970	18
16	SANDOZ	28 325 843	16	- 2	30 217 054	14
17	POLPHARM A SA	27 387 422	17	- 1	26 883 522	16
18	KUSUM HEALTHCARE	25 026 769	18	+ 1	22 191 756	19
19	BAYER HEALTHCARE	21 034 936	19	+ 1	21 545 834	20
20	DENTAFILL PLYUS	19 718 145	20	+ 2	18 063 198	22

3-жадвал

Маҳаллий дори воситалари ишлаб чиқарувчилари орасидаги етакчилар

Маҳаллий ишлаб чиқарувчилар орасида сотувларнинг 54 % ни урта етакчи компания таъминлайди: NIKA PHARM (+3,6%), JURABEK LAB (+2,2%) ва RADIKS (+23,6%).

Ўнта йирик маҳаллий ишлаб чиқарувчиларнинг умумий улуши маҳаллий бозорнинг бутун сегментида 83,6 % ни ташкил этади, бу ўтган йилга нисбатан 8,1 фоиз кўпдир. Бироқ, маҳаллий ишлаб чиқарувчиларнинг бозор таркибидаги умумий улуши деярли ўзгаришсиз қолиб, атиги 0,2 фоизга ошиб, 12,4 % ни ташкил этди. Бу прогноз кўрсаткичларидан анча паст.

млн Қадоқ				млн USD			
2024	Ўсиш қадоқ	MS, %, қадоқлар	Ўсиш MS, % қадоқлар	2024	Ўсиш, USD	MS, %, USD	Ўсиш MS, % USD
21,48	-2,4%	2,8%	0,3%	52,70	1,1%	3,2%	-0,1%
99,01	-17,4%	13,0%	-0,7%	271,78	0,2%	16,3%	-0,4%
143,73	15,3%	18,8%	4,6%	214,45	-1,4%	12,9%	-0,5%
35,00	-7,5%	4,6%	0,3%	161,77	11,1%	9,7%	0,7%
76,20	-16,6%	10,0%	-0,4%	47,58	4,0%	2,9%	0,0%
16,55	-6,3%	2,2%	0,2%	79,34	8,6%	4,8%	0,3%
8,28	-3,7%	1,1%	0,1%	19,80	-7,7%	1,2%	-0,1%
131,94	-23,4%	17,3%	-2,3%	224,87	7,4%	13,5%	0,6%
10,10	-3,5%	1,3%	0,1%	69,67	-4,4%	4,2%	-0,3%
46,38	2,3%	6,1%	0,9%	163,76	-5,4%	9,8%	-0,8%
79,29	-35,8%	10,4%	-3,7%	158,71	0,2%	9,5%	-0,2%
3,90	-13,1%	0,5%	0,0%	5,69	0,3%	0,3%	0,0%
79,28	-9,1%	10,4%	0,5%	152,88	9,2%	9,2%	0,5%
10,95	0,6%	1,4%	0,2%	27,54	27,3%	1,7%	0,3%
2,23	-19,8%	0,3%	0,0%	17,92	10,4%	1,1%	0,1%
итог	764,32	-13,0%	100,0%	1 668,45	2,8%	100,0%	

1-жадвал

ТОП-10 КОМПАНИЯЛАР УМУМИЙ БОЗОРНИНГ 27,2 % НИ ТАШКИЛ ЭТАДИ, БУ ЎТГАН ЙИЛНИНГ ШУ ДАВРИГА НИСБАТАН 1,5 % ГА КЎПДИР.

	USD				Ўсиш, %	
	2 023	2 023	2 024	20 243		
1	KRKA	56 863 954	3,50%	67 266 607	4,03%	18,3%
2	WORLD MEDICINE	65 767 938	4,05%	60 507 010	3,63%	-8,0%
3	MENARINI	42 937 510	2,64%	48 527 874	2,91%	13,0%
4	SANOFI	46 945 831	2,89%	46 395 839	2,78%	-1,2%
5	FARMAK KIEV	39 818 174	2,45%	44 599 867	2,67%	12,0%
6	GEDEON RICHTER	28 133 292	1,73%	41 711 612	2,50%	48,3%
7	NIKA PHARM	37 154 445	2,29%	38 499 461	2,31%	3,6%
8	RADIKS NPP	30 739 889	1,89%	38 000 954	2,28%	23,6%
9	ABBOTT	35 147 411	2,16%	36 928 193	2,21%	5,1%
10	ARTERIUM	24 886 826	1,53%	35 768 103	2,14%	43,7%
	ЖАМИ ТОП 10	408 395 271	25,2%	458 205 521	27,5%	12,2%
	Умумий якун	1 623 732 214	100,00%	1 668 453 008	100,00%	2,75%

2-жадвал

ПУЛ КЎРИНИШИДАГИ ЎНТА ЭНГ ЙИРИК ИШЛАБ ЧИҚАРУВЧИЛАР ОРАСИДА 7-8-ЎРИНЛАРНИ ЭГАЛЛАГАН УРТА МАҲАЛЛИЙ КОМПАНИЯ МАВЖУД: NIKA PHARM VA RADIKS.

JURABEK LAB компанияси 2024 йил якунлари бўйича 11-ўринни эгаллаб турибди. 2024 йилда 2023 йилга нисбатан ТОП ишлаб чиқарувчи-

USD					Ўсиш, %	
	2023	MS 2023	2024	MS 2024		
1	NIKA-PHARM	37 154 445	18,81%	38 499 461	18,61%	3,6%
2	RADIKS NPP	30 739 889	15,56%	38 000 954	18,37%	23,6%
3	JURABEK LAB	34 955 041	17,70%	35 737 091	17,28%	2,2%
4	DENTAFILL PLYUS	18 063 198	9,15%	19 718 145	9,53%	9,2%
5	RIVER MED FARM	6 511 378	3,30%	12 900 064	6,24%	98,1%
6	SAMARKAND-ENGL&ECO	5 708 730	2,89%	7 793 568	3,77%	36,5%
7	TEMUR MED FARM	9 059 822	4,59%	6 318 251	3,05%	-30,3%
8	NAVBAHOR SANOAT	3 258 619	1,65%	5 631 664	2,72%	72,8%
9	BAYAN MEDICAL	2 853 560	1,44%	4 358 176	2,11%	52,7%
10	NOVA PHARM	814 623	0,41%	3 994 517	1,93%	390,4%
	ЖАМИ ТОП 10	149 119 305	75,5%	172 951 890	83,6%	16,0%
	маҳаллий ишлаб чиқарувчиларнинг умумий натижаси	197 500 744	100,00%	206 849 840	100,00%	4,73%
	маҳаллий ишлаб чиқарувчиларнинг улуши	12,2%		12,4%		
	Умумий бозор	1 623 732 214	100,00%	1 668 453 008	100,00%	2,75%

4-жадвал

ФАРМАЦЕВТИКА БОЗОРИ ТАҲЛИЛИ

№	Corporation	2024			2023	
		USD улгуржи савдо суммаси	USD улгуржи савдо рейтингини	USD улгуржи савдо рейтингининг ўзгариши	USD улгуржи савдо суммаси	USD улгуржи савдо рейтингини
Умумий бозор		1 667 081 438			1 623 701 555	
Жами:		206 849 840			197 470 086	
1	NIKA PHARM	38 499 461	1	-	37 154 445	1
2	RADIKS NPP	38 000 954	2	+1	30 709 231	3
3	JURABEK LAB	35 737 091	3	-1	34 955 041	2
4	DENTAFILL PLYUS	19 718 145	4	-	18 063 198	4
5	RIVER MED FARM	12 900 064	5	+1	6 511 378	6
6	SAMARKAND-ENGLAECO	7 793 568	6	+2	5 708 730	8
7	TEMUR MED FARM	6 318 251	7	-2	9 059 822	5
8	NAVBAHOR SANOAT BAYAN MEDICAL	5 631 664	8	+2	3 258 619	10
9	NOVA PHARM	4 358 176	9	+4	2 853 560	13
10	MEBRYMED FARM	3 994 517	10	+17	814 623	27
11	PHARMACOM MEDICINE	2 915 746	12	-3	3 346 130	9
12	ZIYO NUR FARM	2 670 169	13	-1	3 219 693	12
13	ASIA IMMUNOPREP	2 036 012	14	+3	1 671 552	17
14	LEKINTERKAP S LTD	1 524 832	15	-	1 727 210	15
15	MEDFLORA	1 414 258	16	-	1 714 545	16
16	PHARMAXX INT.	1 190 301	17	+3	1 073 104	20
17	ASEPTICA OOO	1 090 282	18	+3	1 048 955	21
18	ZAMONA RANO UZ	890 245	19	+4	990 264	23
19	REMEDY GROUP	828 669	20	+2	993 463	22

5-жадвал

JURABEK LAB ва RADIKS ишлаб чиқарувчиларида ўртача қадоқлаш қиймати мос равишда 0,55 ва 0,44 АҚШ доллари, NIKA PHARM да эса ўртача қадоқлаш қиймати 4,52 АҚШ доллари бўлиб, бу деярли 10 баравар юқори. Бу шуни кўрсатадики, NIKA PHARM қадоқлашнинг максимал ўртача қиймати бўйича маҳаллий компаниялар орасида етакчи ҳисобланади, бу эса маҳсулотнинг энг юқори қўшилган қийматига билвосита ишора қилади.

Умуман олганда, маҳаллий ишлаб чиқарувчилар бозорида деярли барча ишлаб чиқарувчиларнинг ўртача қадоқлаш нархи 1 АҚШ долларидан кам.

JURABEK LABнинг ТОП-5 маҳсулотлари: "НАТРИЙ ХЛОРИД" -7,4%, "ОРСА" +5,5%, "НОВОКАИН" +10,8%, "ГЛЮКОЗА-ЖУРАБЕК" +11,1%, "ДИМЕДРОЛ" +30,5%.

RADIKS нинг ТОП-5 маҳсулотлари: "ИЗОТОНИК" +94,7%, "ГЛЮКОЗА" +134,2%, "АСКОРБИН КИСЛОТА" -2,6%, "ЛЕВО-ФЛОКСАТСИН" -40,1%, "ЛОРИНГОСЕПТ" -12,3%.

NIKA PHARMГА ТЕГИШЛИ БОЗОРДА 64% АҚШ ДОЛЛАРИ ВА 60% ҚАДОҚЛАШ УЛУШИ БИЛАН "РИНОКСИЛ" СОТУВЛАР БЎЙИЧА ЕТАКЧИ ҲИСОБЛАНАДИ. ИККИНЧИ ЎРИНДА "РИНОМАКС" АҚШ ДОЛЛАРИДА 18% ВА ҚАДОҚЛАРДА 12% ТЕГИШЛИ БОЗОР УЛУШИГА ЭГА. УЧИНЧИ ЎРИНДА "ФОРСИЛ" ДОРИ ВОСИТАСИ +15% ЎСИШ ВА БОЗОР УЛУШИ 30% АҚШ ДОЛЛАРИДА ҲАМДА 26% ҚАДОҚДА БЎЛГАН НИМЕСИЛДАН ИШОНЧЛИ УЛУШНИ ҚЎЛГА КИРИТМОҚДА.

Эътиборли жиҳати шундаки, NIKA PHARMда 2024 йилда сотилган жами 49 та соябон бренди мавжуд. JURABEK LAB ва RADIKSда эса мос равишда 116 ва 147 та.

Маҳаллий ишлаб чиқарувчилар орасида Вауан Medical ва Nova Pharm мос равишда +4 ва +17 рейтинг ўзгариши билан энг тез ўсишни кўрсатмоқда.

Сотиш бўйича етакчи препаратлар

Ўзбекистонда 2024 йилда дорихона савдоси ҳажми бўйича ТОП-20 дорихона брендлари 6-жадвалда келтирилган.

№	Соябонли бренд	2024			2023	
		USD улгуржи савдо суммаси	USD улгуржи савдо рейтингини	USD улгуржи савдо рейтингининг ўзгариши	USD улгуржи савдо суммаси	USD улгуржи савдо рейтингини
Умумий бозор		1 667 081 438			1 623 701 555	
1	НАТРИЙ ХЛОРИД	27 836 343	1	+1	20 980 673	2
2	L-ЛИЗИНА ЭСЦИНАТ	18 512 019	2	+6	11 521 426	8
3	ВИФЕРОН	14 799 266	3	+2	13 289 331	5
4	ЦЕФТРИАКСОН	12 954 177	4	-	14 293 314	4
5	КЮПЕН	12 824 150	5	+1	12 135 801	6
6	ИЗОТОНИК	12 650 202	6	+24	6 496 173	30
7	РИНОКСИЛ	12 557 853	7	-4	15 750 440	3
8	АМЛЕССА	10 722 297	8	+9	8 481 142	17
9	РЕОСОБИЛАКТ	10 252 485	9	+4	9 933 152	13
10	ГАЛАВИТ	9 772 340	10	+36	5 496 650	46
11	ГРАММИДИН	9 719 531	11	+42	4 857 485	53
12	БОЛНОЛ	9 624 575	12	+8	8 206 114	20
13	МАГНЕ В6	9 419 783	13	-1	10 448 262	12
14	ЭНТЕРОЖЕРМИНА	9 370 968	14	+7	8 131 654	21
15	ТАЙЛОЛФЕН ХОТ	9 344 563	15	-8	11 777 395	7
16	ТИВОРТИН	9 291 216	16	-5	10 616 650	11
17	КЛЕКСАН	9 224 470	17	+28	5 552 935	45
18	МЕТРОГИЛ	8 835 685	18	+19	6 064 203	37
19	ЦЕРЕБРОЛИЗИН	8 674 673	19	+7	7 240 725	26
20	НИМЕСИЛ	8 550 987	20	-11	11 090 101	9

6-жадвал

ТОП-20 бренднинг умумий улуши бозордаги умумий савдонинг 14,1% ни ташкил этади, бу ўтган йилга нисбатан 1,6% га кўп.

Етакчи ўринларга "Натрий хлорид" ва "L-лизин эссинат" қайтиб келди.

ТОП-20 га кирувчи соябон брендларининг аксарияти бозор ўсишидан сезиларли даражада юқори ўсишни кўрсатмоқда.

Шундай қилиб, Ўзбекистон фармацевтика бозори 2024 йилда сотиш ҳажмининг натурал кўринишда 13% га пасайишига қарамай, пул кўринишида 2,8% ўртача ўсишни кўрсатмоқда. Ушбу номутаносиблик истеъмолчилар талабининг қимматроқ дори воситалари томон силжиши билан боғлиқ бўлиб, бу дори воситасининг ўртача нархи 21,5% га ошгани билан тасдиқланади.

Мамлакатда фармацевтика маҳсулотлари ишлаб чиқаришни маҳаллийлаштириш жараёни ривожланмоқда, бироқ, юқорида таъкидлаганимиздек, унинг ўсиш суръатлари Соғлиқни сақлаш вазирлиги томонидан қўллаб-қувватланган кўрсаткичлардан пастлигича қолмоқда.

Маҳаллий ишлаб чиқарувчилар маҳсулотларининг улуши пулда 12% га, қадоқларда эса 40% га етди, бу эса маҳаллий компанияларнинг роли тобора ортиб бораётганидан далолат беради. Аммо импорт маҳсулотлари, айниқса инновацион ва ихтисослаштирилган дори воситалари сегментида устунлик қилишда давом этмоқда.

Ўзбекистон фармацевтика бозори анъанавий рецептли дори воситаларининг устунлигини сақлаб қолмоқда, улар пул кўринишида 68% ни ташкил этади. Терапевтик йўналишлар орасида овқат ҳазм қилиш ва моддалар алмашинуви касалликларини даволаш учун мўлжалланган препаратлар етакчи ўринни эгаллашда давом этмоқда – уларнинг улуши умумий бозор ҳажмининг 16,3% ни ташкил этади.

Ишлаб чиқарувчилар даражасида Словениянинг KRKA компанияси етакчиликни сақлаб қолмоқда, у сотувларнинг ишончли ўсишини (18,3%) намойиш этди. Шу билан бирга, World Medicine савдонинг 8,0% га пасайишига дуч келди.

Маҳаллий сегментда NIKA PHARM етакчи ўринни эгаллайди. У қадоқларнинг юқори ўртача нархи ва бренд дори воситаларига йўналтирилганлиги билан ажралиб туради.

Савдо концентрациясининг ўсиш тенденцияси давом этмоқда: энг яхши 20 та бренд умумий бозор ҳажмининг 14,1% ни ташкил этади. Бу кўрсаткич йирик иштирокчиларнинг мавқеи мустаҳкамланаётгани ва етакчи ишлаб чиқарувчилар ўртасида рақобат кучайиб бораётганини кўрсатади. Дори воситаларининг ўртача нархи ошиши истеъмол таркибидаги ўзгаришларни, шунингдек, нархлаш стратегияларини қайта кўриб чиқиш зарурлигини аңглатади.

Ҳозирги иқтисодий ва тузилмавий қийинчиликларга қарамай, бозор ўсиш салоҳиятини сақлаб қолмоқда. 2025 йилга мўлжалланган истиқболлар аллақачон ишлаб чиқаришни маҳаллийлаштириш жараёнини, инновацион ва юқори технологияли дори воситаларига бўлган талабнинг ошишини ҳамда етакчи халқаро ва маҳаллий иштирокчилар мавқеининг мустаҳкамланишини назарда тутмоқда.

Барқарор ривожланишга эришиш учун кенг қамровли чора-тадбирлар зарур. Буларга нархларни назорат қилишни кучайтириш, фармацевтика ишлаб чиқаришига сармояларни жалб этиш, янги дори воситаларини ишлаб чиқаришни қўллаб-қувватлаш ва маҳаллий ишлаб чиқарувчиларни рағбатлантириш бўйича давлат ташаббусларини киритиш мумкин. Бу қадамлар нафақат бозорни барқарорлаштиради, балки унинг узок муддатли ўсиши ва ривожланиши учун ҳам қулай шарт-шароитлар яратади.

РИНОКСИЛ®

Бурун битишидан калит!

12 соатли таъсир

Ментолли

Тенг тақсимлаш

Эвкалипт экстракти билан

қўллаш бўйича йўриқнома

ШАМОЛЛАШ ВА ОРВИ

Шамоллашда қандай қилиб тўғри маслаҳат бериш ва хато қилмаслик мумкин

ЎРВИ кўпчилик учун одатий мавсумий касалликдир. Аксарият ҳолларда у энгил шаклда кечади ва кўпчилик уни "оёқда" ўтказишни афзал кўради, ўз-ўзини даволаш умидида шифокорга боришни кечиктиради.

Марьям Суюнова

Бундай ҳолларда асосий аломатларни бартараф этиш зарурати биринчи ўринга чиқади:

- юқори тана ҳарорати,
- бурун битиши ва тумов,
- томоқда оғриқ ва қичишиш,
- йўтал,
- танадаги оғриқ.

Одатда, бемор шамоллашда камдан-кам ҳолларда шифокорга мурожаат қилади ва аҳолининг тезда энгиллашишига бўлган умидини айнан фармацевтга билдиради. Мижозлар иш қобилиятини тиклаш, ўзини яхши ҳис қилиш ва одатий ҳаёт тарзига қайтиш учун тезкор ёрдамга умид қилишади. Бироқ, харидорлар оқими шароитида провизор камдан-кам ҳолларда шикоятлар ва касаллик белгиларини батафсил аниқлаш имкониятига эга бўлади.

Шамоллашни даволаш тамойиллари

Халқаро тавсияларда вирусга қарши носпецифик препаратлар ҳақида қарама-қарши маълумотлар мавжуд. Иммуномодуляторлар ҳақида ҳам шундай: маҳаллий экспертлар уларнинг самарадорлигини шубҳа остига олмоқда, хорижлик мутахассислар эса уларни алоҳида ҳолатларда потенциал хавфли деб ҳисобламоқда. Бироқ, асосий ёндашув ўзгаришсиз қолмоқда: шамоллаш ва гриппнинг асосий давоси симптоматик терапиядан иборат.

Бу универсал тамойил бўлиб, қуйидагиларга имкон беради:

- касалликнинг энгил шакллари энгиш,
- оғир кечганда беморга шифокорга мурожаат қилиш учун вақт бериш.

ЎРВИ учун оптимал воситани танлаш

Битта фаол модда ёрдамида шамоллашнинг барча аломатларини бутунлай йўқотиб бўлмайди. Шифокорнинг вазифаси шикоятларнинг тўлиқ манзарасини аниқлаш ва тегишли

даволашни буюриш, фармацевтнинг вазифаси эса, агар мижоз касалликнинг энгил шаклида дори воситасини танлашда ёрдам сўраб мурожаат қилса, самарали ва асосли ечим таклиф қилишдир.

Россия терапевтлар илмий тиббиёт жамияти (РНМОТ) парацетамол, фенилефрин ва фенирамин малеатни ўз ичига олган комбинацияланган дориларни қўллашни тавсия этади. Ушбу компонентлар шамоллашнинг асосий белгиларига таъсир қилиб, бир-бирининг терапевтик таъсирини кучайтиради.

Қуқун шаклидаги комбинацияланган **"Риномакс Хот"** препарати ушбу талабларга тўлиқ жавоб беради.

- **Парацетамол:** иситмани пасайтиради, танадаги оғриқни энгиллаштиради, бу эса уни иситма билан ҳам, иситмасиз ҳам шамоллаш белгиларида тенгсиз қилади.

- **Фенилефрин:** бурун битишини бартараф этади ва шиллиқ қават шишини камайтиради.

- **Фенирамин:** бурундан ажралмани камайтиради ва нафас олишни энгиллаштиради.

Нима учун айнан парацетамол?

Парацетамол қуйидагилар тўғрисида ЯҚНДВдан устун туради:

- қон ивишига таъсир қилмаслиги,
- ошқозон-ичак тракти томонидан ноҳуя таъсирларнинг минимал хавфи.

"Риномакс Хот" каби комбинацияланган препаратлар қўллаш бўйича кўрсатмаларга риоя қилинганда энг мақбул танловга айланади.

Доза танлаш учун иккита асосий савол

"Риномакс Хот" таркибидаги парацетамол дозасини тўғри танлаш учун фармацевт мижозга иккита савол бериши кифоя:

1. Тана ҳарорати қанча?
2. Вазнингиз қанча?

Ушбу маълумотларга асосла-

КАТТАЛАР ВА 12 ЁШДАН ОШГАН БОЛАЛАРГА Қўллаш учун тавсиялар

1 та пакет таркибида қуйидагилар бор:	Қандай қабул қилинади
<p>Энгил ва меъёрада намой бўлган аломатларда</p> <p>Парацетамол — 325 мг Фенилефрин гидрохлорид — 10 мг Хлорфенирамин малеат — 20 мг Аскорбин кислотаси — 50 мг</p>	<p>Ҳар 4-6 соатда, лекин 24 соат давомида 3 та халтачадан ошмаган миқдорда.</p>
<p>Меъёрада ва яққол намой бўлган аломатларда</p> <p>Парацетамол — 500 мг Фенилефрин гидрохлорид — 10 мг Хлорфенирамин малеат — 4 мг</p>	<p>Ҳар 6 соатда, лекин 24 соат давомида 3 та пакетдан ошмаган миқдорда.</p>
<p>Кескин намой бўлган аломатларда</p> <p>Парацетамол — 750 мг Фенилефрин гидрохлорид — 10 мг Аскорбин кислотаси — 60 мг</p>	<p>Ҳар 4-6 соатда, лекин 24 соат давомида 4 та халтачадан ошмаган миқдорда.</p>

ТАНА ҲАРОРАТИ КЎТАРИЛМАГАН ЁКИ 37,2°C ДАН ПАСТ БЎЛГАН БЕМОРЛАР УЧУН ОҒРИҚ ҚОЛДИРУВЧИ, ЯЛЛИГЛАНИШГА ҚАРШИ ВА ШИШНИ КАМАЙТИРУВЧИ ТАЪСИРГА ЭРИШИШ МАҚСАДИДА ПАРАЦЕТАМОЛ ТАРКИБИ ДОРИ ВОСИТАЛАРИНИ Қўллаш тавсия этилади.

ниб, бош оғриғи, танадаги оғриқ ва иситмани самарали энгадиган оптимал бир марталик дозани тавсия қилиш мумкин. Препаратнинг қолган таркибий қисмлари шиш, бурун битиши ва тумовни бартараф этишга ёрдам беради.

Шундай қилиб, иккита оддий савол фармацевтга **"Риномакс Хот"** препаратлари қаторидан аниқ танловни амалга оширишга ва индивидуал ҳолатга мос келадиган тавсияни беришга ёрдам беради.

"Риномакс Хот"ни танлаш харидорга қисқа вақт ичида ҳаёт сифатини қайта тиклаш, фармацевтга эса мижозларнинг ишончи ва миннатдорчилигига сазовор бўлиш имконини беради.

"Риномакс" – шамоллашни назорат остида олинг.

РиноМакс®

ШАМОЛЛАШНИ НАЗОРАТ ОСТИГА ОЛИНГ!

МАҲСУЛОТ СЕРТИФИКАТЛАНГАН

қўллаш бўйича
йўриқнома

Адабиётлар:

Маргъинов А.И., Малявин А.Г., Журавлева М.В. и др. Консенсус экспертного совета РНМОТ «Улучшение результатов лечения инфекций дыхательных путей» // Профилактическая медицина. 2019;22(4).

БОШ ОҒРИҒИ

Бош оғриғи ва унинг келиб чиқиш сабаблари

Бош оғриғи (сефалгия) шунчаки ноқулайлик эмас, балки мураккаб кўп қиррали ҳодиса бўлиб, у ҳам мустақил касаллик, ҳам турли патологияларнинг белгиси бўлиши мумкин. Шунини тушуниш муҳимки, бош оғриғи ташхис эмас, балки организмнинг муаммо мавжудлиги ҳақидаги сигналидир. Бунинг қандай сабаблари бўлиши мумкин ва қандай дори-дармонларни танлаш керак?

Марьям Суюнова

Бош оғриғи жуда кўп турли касалликларнинг белгисидир. Баъзан уларни даволаш бутунлай қарама-қарши бўлиши мумкин (юқори қон босимида – антигипертензив воситалар, паст қон босимида – кофеинли препаратлар).

Инсулт, ўсма, жароҳат оқибатлари – буларнинг барчаси бош оғриғига сабаб бўлиши мумкин. Унинг сабабини аниқлаш муҳим. Ташхис қўйилгандан сўнг, шифокор тегишли ва хавфсиз даволашни тайинлайди.

Бунинг қандай сабаблари бор?

Бош оғриғининг сабаблари турлича бўлиши мумкин ва улар шартли равишда бирламчи ва иккиламчига бўлинади:

Бирламчи бош оғриғи бошқа касалликлар билан боғлиқ бўлмаган оғриқлардир. Уларга қуйидагилар киради:

- **Мигрень** – пульсацияланувчи оғриқ билан характерланади, кўпинча бошнинг бир томонида бўлади. Мигреннинг муҳим хусусияти кўриш ёки сезги бузилишлари каби даракчилар (ауралар)нинг мавжудлигидир.

- **Зўриқиш** бош оғриғи жисмоний ёки ҳиссий зўриқиш билан боғлиқ энг кенг тарқалган шаклдир. Оғриқ одатда "ҳалқа" каби зирқираб, бутун бошни қамраб олади.

- **Кластер** бош оғриғи – кўпинча бир кўз атрофида жойлашган кучли, кескин оғриқ

Иккиламчи бош оғриғи бошқа касалликларнинг натижасидир. Уларга қуйидагилар кириши мумкин:

- **Ўсмалар, жароҳатлар ёки инфекциялар** туфайли келиб чиққан бош ичидаги босимнинг ортиши (интракраниал гипертензия).

- **Уч шохли нерв невралгияси**, бунда шу нерв яллиғланганда оғриқ пайдо бўлади.

- **Синуситда бош оғриғи** – бурун бўшлиқларининг яллиғланиши билан боғлиқ.

- **Қон томир касалликла-**

рида (масалан, гипертонияда) бош оғриғи.

Дори воситаларининг турлари

Бош оғриғини даволаш унинг тури ва сабабига боғлиқ. Ёрдам бериши мумкин бўлган бир нечта дори турлари мавжуд:

1. Анальгетиклар:

- **Парацетамол** – енгил оғриқни қолдириш учун ишлатиладиган энг хавфсиз ва самарали дори воситаларидан биридир.

- **Ибупрофен** – оғриқ қолдирувчи ва яллиғланишга қарши таъсирга эга. Зўриқиш бош оғриғи ва мигренга яхши ёрдам беради.

2. Мигренга хос препаратлар:

- Триптанлар – мигрень хуружларини даволашда асосий восита ҳисобланади, улар серотонин ретсепторларини тўсиб, яллиғланишни камайтиради ва қон томирларини торайтиради.

- Эрготаминлар – камроқ қўлланилади, лекин мигрень касаллигида ҳам самарали бўлиши мумкин.

3. Зўриқиш бош оғриғига қарши препаратлар:

- Енгил оғриқ қолдирувчи ва миорелаксантлар, масалан, метокарбамол, бош оғриғини келтириб чиқарадиган мушак зўриқишида ёрдам беради.

4. Антигипертензив дори-лар:

– агар бош оғриғи юқори қон босими туфайли юзага келган бўлса, уни даволаш учун қон босимини пасайтирувчи дорилар қўлланилади.

5. Ностероид яллиғланишга қарши воситалар (НЯҚВ)

– бу оғриқ қолдирувчи, иситма туширувчи ва яллиғланишга қарши таъсирга эга бўлган дорилар синфидир.

Ушбу синф препаратларини батафсил кўриб чиқишни таклиф қиламиз. НЯҚВ бош оғриғини даволашда кенг қўлланилади, жумладан,

зўриқишдаги бош оғриғи, бўйин умуртқалари касалликлари билан боғлиқ сефалгия, оғриқ синдроми билан кечадиган юкумли касалликларда. Бу гуруҳ препаратларининг ўзига хос хусусиятлари ва чекловлари борлигини тушуниш муҳим, бу эса уларни қўллашда эҳтиёткорлик билан ёндашишни талаб қилади.

НЯҚВнинг асосий вакиллари:

1. Ибупрофен – бу гуруҳдаги энг кўп ишлатиладиган препаратлардан бири. У оғриқ ва яллиғланишни тезда бартараф этади, қисқа муддат қўлланилганда нисбатан хавфсиз ножўя таъсирлар профилига эга.

2. Нимесулид – яллиғланишга қарши таъсири кучлироқ бўлиб, ўртача оғриқларни даволашда қўлланилади. У СОГ-2 нинг кўпроқ селектив ингибитори ҳисобланади, бу ошқозон-ичак трактига ножўя таъсирлар хавфини камайтиради.

3. Диклофенак – яллиғланиш жараёнлари натижасида келиб чиқадиган оғриқларда самарали, аммо узоқ муддат қўлланилганда ошқозон-ичак асоратлари хавфи юқори бўлиши мумкин.

4. Мелоксикам – айниқса ошқозон-ичак трактига нисбатан яхшиланган хавфсизлик профилига эга бўлган НЯҚВнинг замонавий вакили ҳисобланади. У яллиғланиш билан кечадиган касалликларда, масалан, остеоартритда қўлланилади.

НЯҚВ гуруҳида парацетамол алоҳида ўрин тутати,

у ҳозирги вақтда яллиғланишга қарши эмас, балки асосан иситма туширувчи ва оғриқ қолдирувчи таъсирга эга дори сифатида кўриб чиқилмоқда. Парацетамол бош оғриғида самарали, аммо яллиғланишга сезиларли таъсир кўрсатмайди, бу эса уни яллиғланиш касалликларида қўллашни чеклайди.

Ацетилсалитсил кислота (аспирин) анъанавий равишда паст дозаларда тромб ҳосил бўлишининг олдини олиш учун,

юқори дозаларда эса оғриқ ва иситмани қолдириш учун қўлланилади. Бирок, ундан фойдаланиш, айниқса кексаларда, ошқозон токсиклиги ва бошқа ножўя таъсирлар хавфи туфайли чекланган.

Ностероид яллиғланишга қарши дориларнинг асосий афзаллиги турли хил бош оғриғи ва яллиғланиш натижасида келиб чиқадиган оғриқ синдромларини бартараф этишдаги самарадорлигидир. Бундан ташқари, кўпчилик дори воситаларини рецептсиз сотиб олиш имконияти уларни кенг доирадаги беморлар учун қулай қилади.

Таъкидлаш жоизки, айнан ибупрофен оғриқни тез бартараф этадиган, яхши қабул қилинадиган ва ножўя таъсирлар ривожланиш хавфи паст бўлган воситадир. Шу сабабли ЖССТ уни бош оғриғини даволашда биринчи қатор анальгетик сифатида тавсия этади.

"Форсил Лайт" препаратининг асосий таъсир этувчи моддаси ибупрофен ҳисобланади. Кучли оғриқ қолдирувчи ва яллиғланишга қарши таъсири туфайли у турли сабабларга кўра келиб чиқадиган бош оғриғини бартараф этиш учун кенг қўлланилади.

Афзалликлари:

- Тез таъсир кўрсатиши

"Форсил Лайт" таркибидаги ибупрофен махсус фармацевтик шакли (суяқ таркибли капсулалар) туфайли қабул қилингандан 20-30 дақиқа ўтгач таъсир қила бошлайди. Бу, айниқса, ўткир оғриқ хуружларида, тезкор ёрдам зарур бўлганда жуда муҳимдир.

- **Узоқ муддатли оғриқсизлантириш**

Препарат 6-8 соат давомида сақланиб қоладиган барқарор таъсирни таъминлайди, бу эса қабул қилиш частотасини камайтириш ва беморнинг қулайлигини ошириш имконини беради.

- **Қулай қўллаш шакли**
Капсулалар ихчам, осон ютилади ва йўлда, ишда ёки

БОШ ОҒРИҒИ

уйда ишлатиш учун мос келади. Махсус сақлаш шароитларини талаб қилмайди.

• Самарадорлик ва хавфсизлик мувозанати

"Форсил Лайт" таркибидаги ибупрофен кучли оғриқ қолдирувчи ва яллиғланишга қарши таъсирга эга бўлиб, кўпчилик беморлар томонидан, айниқса қисқа муддатли қўлланилганда, яхши қабул қилинади.

• Маҳаллий ишлаб чиқариш – Европа стандартлари

Препарат NIKА PHARM (Ўзбекистон) фармацевтика компанияси томонидан GMP халқаро сифат стандартларига мувофиқ ишлаб чиқарилади, бу ҳар бир капсула таркибининг барқарорлиги, самарадорлиги ва хавфсизлигини кафолатлайди.

Қўллаш учун кўрсатмалар:

- Зўриқишдаги бош оғриғи;
- Мигрень;

- Шамоллаш ва юқумли касалликлар фонидagi сефалгия;
- Бўйин умуртқалари патологиялари (масалан, остеохондроз) туфайли келиб чиққан оғриқлар;

- Жароҳатдан кейинги ва операциядан кейинги оғриқ синдромлари;
- Тана ҳароратининг кўтарилиши ва унга боғлиқ оғриқ ҳисси.

Таъсир механизми:

"Форсил Лайт" таркибига кирувчи ибупрофен яллиғланиш, оғриқ ва иситма медиаторлари - простагландинлар синтезида иштирок этувчи сиклооксигеназа (ЦОГ-1 ва ЦОГ-2) ферментларини ингибирлайди. Препарат уларнинг ишлаб чиқарилишини тўхтатиб, оғриқни самарали бартараф этади, яллиғланиш жараёнини камайтиради ва тана ҳарорати-

ни меъёрга келтиришга ёрдам беради.

Дозалаш тартиби:

- Катталар учун тавсия этилган доза – зарур бўлганда 400 мг (1 капсула).
- Максимал суткалик доза – 1200 мг (3 капсула).
- Препаратни овқатдан кейин, етарли миқдорда суюқлик билан ичиш лозим.
- Шифокор маслаҳатисиз кетма-кет 3 кундан ортиқ қўллаш мумкин эмас.

Қуйидагиларни билиш муҳим:

Ҳамёнбоплиги ва самарадорлигига қарамай, "Форсил Лайт" ҳали ҳам эътибор филиш керак бўлган дори воситасидир:

- Ошқозон ва ўн икки бармоқли ичак яра касаллиги қўзиш босқичида, оғир буйрак ёки жигар етишмовчилигида

тавсия этилмайди.

- Ҳомиладорликнинг III триместрида қўллаш мумкин эмас.
- Сурункали касалликлар мавжуд бўлса, қўллашдан олдин шифокор билан маслаҳатлашиш тавсия этилади.

"Форсил Лайт" – бош ва бошқа турдаги оғриқлардан тез ва ишончли халос бўлиш учун энг мақбул ечимдир. Самарадорлик, хавфсизлик, қулайлик ва бутун республика бўйлаб сотиб олиш имкониятининг мавжудлиги уни миллионлаб одамлар учун танлов препаратига айлантиради. Маҳаллий ишлаб чиқарилиши ва халқаро сифат стандартларига мувофиқлиги туфайли "Форсил Лайт" замонавий оғриқ қолдирувчи воситалар бозорида муносиб ўрин эгаллайди.

ФОРСИЛ® экспресс

ОҒРИҚ МУТЛАҚО ИЗСИЗ КЕТАДИ!

- ✓ Тиш оғриғи
- ✓ Орқадаги оғриқ
- ✓ Бош оғриғи
- ✓ Ҳайз пайтидаги оғриқ
- ✓ Иситма синдроми
- ✓ Посттравматик оғриқ

қўллаш бўйича йўриқнома

АЛЛЕРГИЯ МАВСУМИ

Аллергия – аллақачон шу ерда: беморларга мавсумни кўз ёшларсиз ва қичишишсиз ўтказишга қандай ёрдам бериш мумкин

Табиатнинг янгилини билан боғлиқ бўлган баҳор фасли анъанавий равишда, беморларнинг катта қисми учун аллергия касалликларда ҳолатнинг мавсумий ёмонлашуви даврига айланади. Поллиноз, аллергия ринитнинг зўрайиши, бронхиал астманинг кўзиши ва тери аллергиялари баҳор мавсумида шифокорлар ва фармацевтларга мурожаат қилишнинг энг кенг тарқалган сабабларидир.

Ева Абьян

Баҳорги зўрайишнинг асосий кўзгатувчилари:

- Дарахтлар ва ўтларнинг гуллаши – чанг кучли аэроген аллергия сифатида;
- Ҳарорат кўтарилиши билан фаол тарқаладиган моғор замбуруғлари;
- Қиш ва реагентлардан кейин қолган майда дисперсли кўча чанги;
- Тери аллергияларида фото-сенсбилизация омили сифатида қуёш фаоллигининг ошиши.

Клиник кўриниши:

- Нафас йўллари аллергияси белгиларининг аста-секин ривожланиши: бурун битиши, ринорея, бурун-ҳалқумда қичишиш, конъюнктивит;
- Дерматологик амалиётда: қичишиш, терининг қизариши, эшакем элементлари;
- Ҳаёт сифати, иш қобилиятининг пасайиши, уйқу ва когнитив функциянинг бузилиши.

Беморларни даволашнинг

замонавий стратегияси

I. Асосий профилактика:

- Изотоник эритмалар билан бурунни ювиш;
- Аллергенлар билан алоқани истисно қилиш;
- Гипоаллерген парҳез (озик-овқат сенсбилизациясида).

II. Фармакотерапия:

- Бурун учун ГКС (мометазон, флутиказон);
- Антигистамин дори воситалари.

Танлов препарати: "Альцетро"

"Альцетро" – III авлод антигистамин препарати бўлиб, таркибида левотсетирин таъсир этувчи моддаси бор. Периферик H_1 -гистамин рецепторларига юқори мойилликка эга, клиник жиҳатдан аҳамиятли концентратцияларда МНТга кирмайди, шунинг учун деярли уйқучанлик келтириб чақирмайди.

Қўллаш учун кўрсатмалар:

- йил давомида (доимий) ва мавсумий (вақти-вақти билан)

аллергия ринит ва аллергия конъюнктивит (қичишиш, аксир, ринорея, кўз ёшланиши, конъюнктивит қизариши, бурун битиши);

- поллиноз (пичан иситмаси);
- эшакем (шу жумладан сурункали идиопатик эшакем);
- Квинке шиши;
- қичишиш ва тошмалар билан кечувчи бошқа аллергия дерматозлар.

"Альцетро"нинг афзалликлари:

- Таъсирнинг тез бошланиши (30-60 дақиқа);
- 24 соатгача барқарор таъсир;
- Ножўя таъсирлар хавфининг пастлиги;
- Тил остига қўйиладиган шакл – қулай ва самарали;
- Узоқ муддат фойдаланиш учун мос.

Фармацевт ва провизорлар учун амалий аҳамияти:

Мавсумий аллергиянинг ода-

тий белгилари мавжуд бўлганда, "Альцетро" танлов препарати сифатида тавсия этилиши мумкин, айниқса бошқа H_1 -блокаторларга қарши кўрсатмалар ёки уларни кўтара олмаслик ҳолатларида. Беморларга левотсетириннинг афзалликларини тушунтириш ва даволаш режимида риоя қилишни қўллаб-қувватлаш муҳим.

Баҳор фасли фармацевтлардан аллергия касалликларга чалинган беморларга эътиборни кучайтиришни талаб қилади. Мутахассиснинг вазифаси нафақат самарали дори воситасини таклиф қилиш, балки асоратлар белгиларини ўз вақтида аниқлаш, шифокорга йўналтириш ва даволаш режимида риоя қилиш муҳимлигини тушунтиришдан иборатдир.

"Альцетро" – аллергия ринит ва эшакем касалликларида самардорлиги исботланган, қабул қилишда юқори хавфсизлик ва қулайликка эга замонавий антигистамин дори воситасидир.

Левоцетиризин 5 мг
АЛЬЦЕТРО
Аллергияга қарши восита

АЛЛЕРГИЯНИНГ ЗАМОНАВИЙ ДАВОСИ!

ASKLEPIY Group
МАҲСУЛОТ СЕРТИФИКАТЛАНГАН

12 дақиқа ичида таъсир қилади

Самарасини 24 соатгача сақлаб қолади

Уйқучанликни келтириб чиқармайди

Барча турдаги аллергияга қарши

қўллаш бўйича йўриқнома

Литература

- Лопатин А.С. Ринит: руководство для врачей / Лопатин А.С. М.: Литтерра, 2010.
Долина И.В., Буцель А.Ч. Дифференциальная диагностика ринитов: Учебно-методическое пособие БГМУ. Минск, 2011.
Шахова Е.Г. Современный взгляд на проблему ринита // Русский медицинский журнал. №5, 2018. С. 3-6.

Протон помпаси ингибиторлари: жиғилдон қайнашини даволаш ҳақида билиш керак бўлган барча маълумотлар

Изжога — это частый спутник тех, кто сталкивается с повышенной кислотностью желудка. Чувство жжения, боль и дискомфорт в области груди и горла могут существенно ухудшить качество жизни. В статье рассказываем, как при изжоге помогают ингибиторы протонной помпы – препараты, способные эффективно снизить выработку кислоты и устранять симптомы.

Елена Липатова

Жиғилдон қайнаши – кўкрак қафаси ва томоқ соҳасида ачишиш ҳисси бўлиб, қизилўнғач шиллиқ қаватининг ошқозондан келадиган кислота билан таъсирланиши натижасида юзага келади. Бу ошқозоннинг кислотали таркиби қизилўнғачга ташланганда содир бўлади – кислотали рефлюкс деб аталади. Одатда меъда шираси қизилўнғачга тушмайди, чунки уни қизилўнғачнинг пастки сфинктери ҳимоя қилади, аммо у заифлашганда кислота орқага ўтиб, ачишиш ҳиссини келтириб чиқариши мумкин.

Жиғилдон қайнаши нафақат жисмоний ноқулайлик, балки овқат ҳазм қилиш билан боғлиқ муаммолар пайдо бўлгани ҳақидаги сигнал ҳамдир. Жиғилдон қайнаши якка, вақти-вақти билан, масалан, оғир овқат ёки спиртли ичимликлардан кейин ёки сурункали бўлиши мумкин, бу гастроэзофагеал рефлюкс касаллиги (ГЕРК) ёки яра каби касалликлар мавжудлигини кўрсатади.

Жиғилдон қайнаши қандай пайдо бўлади

Жиғилдон қайнашининг асосий механизми овқат меъдага тушгандан сўнг ёпилиши керак бўлган пастки қизилўнғач сфинктери ишининг бузилиши билан боғлиқ. Сфинктер заифлашганда, кислота ошқозондан қизилўнғачга қайтади ва унинг шиллиқ қаватини шикастлайди, у кислота таъсиридан ҳимояланмаган. Овқат, кўп миқдорда ёғли ёки аччиқ таомлар, спиртли ичимликлар, қаҳва ва бошқа стимуляторлар бу жараёнга қўшимча ҳисса қўшиши мумкин.

Бундан ташқари, ошқозонга юқори босим, масалан, ортиқча овқатланиш ёки семириш туфайли кислота чиқиб кетишига олиб келиши мумкин. Баъзан жиғилдон қайнашига овқатни

тез ютиш ёки овқатдан кейин дарҳол горизонтал ҳолатни эгаллаш сабаб бўлади, бу эса қизилўнғач сфинктери ишини қийинлаштиради.

Жиғилдон қайнаши бир қатор касалликлар билан бирга келиши мумкин, уларнинг ҳар бири ўзига хос даволаш ёндашувини талаб қилади. Биринчи навбатда, бу гастроэзофагеал рефлюкс касаллиги (ГЕРК) – сурункали касаллик бўлиб, унда рефлюкс мунтазам бўлиб қолади. ГЕРК кўпинча бошқа аломатлар билан бирга келади: кекириш, оғизда нордон таъм, томоқ оғриғи ва ютишнинг қийинлашиши.

Шунингдек, жиғилдон қайнаши ошқозон ва ўн икки бармоқли ичак яра касаллиги, диафрагманинг қизилўнғач тешиги чурраси белгиси бўлиши мумкин, бунда анатомик ўзгаришлар туфайли ошқозон қисман кўкрак қафасига силжийди, бу қизилўнғач сфинктерини заифлаштиради ва рефлюксни кучайтиради. Гастрит кўпинча кислота-ишқор мувозанатининг бузилиши туфайли жиғилдон қайнаши ва Золлингер-Эллисон синдроми билан бирга келади – бунда ошқозон кислотасининг ортиқча ишлаб чиқарилиши яралар ва жиғилдон қайнашига олиб келиши мумкин.

Ҳомиладор аёллар учинчи триместрда бачадон ошқозонга босим ўтказганда жиғилдон қайнашидан шикоят қилишлари мумкин, бу ҳам кислотанинг қизилўнғачга қайтишига олиб келиши мумкин.

Жиғилдон қайнаши оқибатлари

Жиғилдон қайнаши ўз-ўзидан аҳамиятсиз аломат бўлиб туюлиши мумкин, аммо кислотанинг қизилўнғач шиллиқ қаватига доимий таъсири жиддий асоратларга олиб келади:

- қизилўнғач эрозияла-

ри, яралари ва торайишлари. Мунтазам кислота рефлюкси қизилўнғач тўқималарининг шикастланишига олиб келади, бу эса эрозия, яралар ва яллиғланишни келтириб чиқаради. Тўқималарнинг доимий яллиғланиши ва чандиқланиши қизилўнғачнинг торайишига олиб келади, бу эса ютишни қийинлаштиради ва кўпинча жарроҳлик аралашувини талаб этади.

- Барретнинг қизилўнғачи. ГЕРК асорати, шиллиқ қаватнинг саратон олди ҳолати бўлиб, сурункали шикастланиш туфайли қизилўнғач ҳужайралари ўзгара бошлади ва ичак шиллиқ қаватига хос бўлган ҳужайралар билан алмаштирилади. Бу ҳолат вақт ўтиши билан қизилўнғач аденокарциномасига айланиши мумкин.

Жиғилдон қайнашини қандай даволаш мумкин

Жиғилдон қайнашини енгиллаштириш учун бир неча турдаги дорилар буюрилади:

1. Антацидлар. Улар ошқозондаги кислотани тезда нейтраллаб, касаллик аломатларини вақтинча енгиллаштиради. Бу препаратлар таркибида одатда магний, кальций, алюминий бирикмалари бўлади.

2. Альгинатлар. Бу турдаги препаратлар ошқозон таркибида ҳимоя тўсиғини ҳосил қилиб, кислотали рефлюкснинг олдини олади. Бу дориларнинг таъсири ҳам вақтинчалик.

3. H2-гистамин рецепторлари блокаторлари. Булар кислота ҳосил бўлишини вақтинча камайтирадиган дори воситаларидир. Улар ўртача жиғилдон қайнашида қўлланилади, лекин сурункали рефлюксда кам самара беради.

4. Прокинетиклар. Ошқозондан қизилўнғачга кислота тушишини камайтиришга ёрдам беради. Улар қизилўнғач

пастки сфинктерининг тўсиқ функциясини яхшилади, қизилўнғачнинг меъда суюқлигидан тезроқ тозаланишига ёрдам беради ва меъданинг бўшалишини тезлаштиради.

5. Протон помпаси ингибиторлари (ППИ). Узоқ муддатли даволаш учун энг самарали препаратлар. Улар кислота ишлаб чиқарилишини тўхтади, бу нафақат аломатларни бартараф этишга, балки асоратларнинг олдини олишга ҳам ёрдам беради.

ППИ одатда сурункали жиғилдон қайнаши, ГЕРК, яра касаллиги ва ортиқча кислоталилик билан боғлиқ бошқа касалликларда буюрилади. Бу гуруҳ препаратлари ташҳисга қараб қисқа ва узоқ муддатли даволаш учун ишлатилади. Оммабоп ППИларга омепразол, лансопразол, пантопразол ва эзомепразол киради.

Протон помпаси ингибиторлари қандай ишлайди

Протон помпаси ингибиторлари ошқозонда хлорид кислотанинг ажралиши учун масъул бўлган протон помпаси деб аталадиган ферментнинг фаоллигини бостиради. Бу фермент меъданинг париетал ҳужайраларида бўлиб, овқат қабул қилгандан сўнг қўзғалади ва овқат ҳазм бўлишини таъминлайди. ППИ унинг фаоллигини блоклайди, бу эса кислота ишлаб чиқарилишининг сезиларли даражада пасайишига олиб келади.

Кислотани бостириш жараёни бир зумда содир бўлмайди: тўлиқ таъсир кўрсатиш учун бир неча кунлик мунтазам қабул талаб қилиниши мумкин, шунинг учун ППИ одатда курс терапиясида буюрилади. Узоқ муддатли таъсири туфайли улар нафақат аломатларни енгиллаштиради, балки қизилўнғач ва ошқозон шиллиқ қаватининг

ГАСТРОЭНТЕРОЛОГИЯ

битишига ёрдам беради, бу эса уларни сурункали жиғилдон қайнашини даволашда энг самарали воситага айлантиради. ППИ узок вақт қўлланилганда қизилўнғачга кислота сурункали таъсир қилганда пайдо бўладиган яралар, эрозиялар ва рак олди ҳолатлари ривожланишининг олди олинади.

Протон помпаси ингибиторлари орасида эзомепразол алоҳида эътиборга лойиқ. Бу юқори метаболик барқарорликка эга бўлган омепразолнинг S-изомери бўлиб, унинг биосингувчанлиги 89% ни ташкил этади, бу PPI орасида энг юқори кўрсаткичлардан бири бўлиб, модданинг хлорид кислота ишлаб чиқарадиган ошқозон ҳужайраларига янада самарали этиб боришини таъминлайди, бу эса эзомепразолга ошқозон секрециясини кучлироқ бостириш имконини беради. Масалан, I.M. Gralnek ва ҳаммуаллифларнинг

10 та тадқиқотни ўз ичига олган мета-таҳлили шуни кўрсатдики, эрозив эзофагитда яралар ва эрозияларнинг битиш частотаси 4 ва 8 ҳафта давомида 40 мг/кун дозада эзомепразол қўлланилганда омепразол, лансопразол ва пантопразолга нисбатан сезиларли даражада юқори. ПЖ тадқиқотлари натижалари. P. J. Kahrilas ва J.E. Richter ҳаммуаллифлар билан биргаликда, шунингдек, эзомепразол омепразолга нисбатан рефлюкс-эзофагитнинг тезроқ ва самаралироқ даволанишига ёрдам беришини, айниқса даволашнинг 4 ва 8 ҳафтасидан кейин. Шу билан бирга, лансопразол, пантопразол ва рабепразол каби протон помпаси ингибиторлари омепразол билан таққосланадиган самарадорликни кўрсатди.

Шундай қилиб, эзомепразол кучли ва олдиндан айтиб бўладиган антисекретор таъсир кўрсатади, бу эса уни яра касаллиги

ва гастроэзофагеал рефлюкс касаллигини (ГЕРК) даволашда самарали воситага айлантиради.

Ўзбекистонда эзомепразол "Гастромег Эзо" (NIKA PHARM ишлаб чиқарган) препарати шаклида мавжуд бўлиб, у 40 мг дан микропеллетли капсула шаклида ишлаб чиқарилади.

Дозалаш тартиби ва даволаш муддати кўрсатмаларга боғлиқ. Масалан, эрозив рефлюкс-эзофагитни даволаш учун "Гастромег Эзо" 40 мг дан кунига бир марта 4 ҳафта давомида буюрилади, ностероид яллиғланишга қарши дорилар чақирган ошқозон ярасини даволаш учун эса одатда 40 мг дан кунига бир марта 4-8 ҳафта давомида қўлланилади. Золлинггер-Эллисон синдромини даволаш учун бошланғич доза 40 мг дан кунига 2 марта тавсия этилган.

Шифокорлар ва фармацевтлар учун амалий аҳамияти

• "Гастромег Эзо" – кислотага

боғлиқ ҳолатларнинг бошланғич ва қўллаб-қувватловчи терапияси доирасида ишончли танлов.

• Узок муддатли антисекретор даволанишга муҳтож бўлган коморбид патологияли беморлар учун мос келади.

• Яхши чидамлик ва юқори оммаболик препаратни импорт қилинган аналогларга самарали муқобил қилади.

"Гастромег Эзо" исботланган самарадорлик ва барқарор ҳавфсизлик профилига эга замонавий ППИ ҳисобланади. Ушбу препаратни клиник амалиётда қўллаш симптомларнинг яққол бартараф этилишига, шиллиқ қаватнинг эпителизациясига ва кислотага боғлиқ касалликлар асоратларининг олдини олишга имкон беради, шу билан бирга беморларнинг кенг гуруҳи учун терапиядан фойдаланиш имконини таъминлайди.

Esomeprazole®

Гастромег

ЭЗО

омепразолнинг S-изомери ҳисобланиб, ППИ нинг сўнгги авлоди - кислотага боғлиқ касалликларни даволаш учун олтин стандарт сифатида тан олинган.

**БИТТА КАПСУЛА
24 СОАТ ТАЪСИР
КЎРСАТАДИ**

(Нонуштадан 30 дақиқа олдин қабул қилинг.)

Кислотага боғлиқ касалликларни даволашда юқори самарадорликни кўрсатади.

ГЭРК ва Эзофагит белгиларни биринчи 60 дақиқада йўқ қилади.

Ошқозон яраларини даволашга ва яллиғланиш касалликларининг мажмуавий терапиясида ёрдам беради.

ГЭРК, эзофагит, ошқозон яраси ва гастропатияни терапиясидан кейин барқарор ремиссияни сақлайди.

МАҲСУЛОТ СЕРТИФИКАТЛАНГАН

қўллаш буйича
йўриқнома

Адабиёт:

1. Чикунова М.В., Хромцова О.М., Хлынов И.Б. Гендерные и возрастные особенности распространенности изжоги в популяции // Лечебное дело. 2016. № 1. С. 33-38.
2. Бордин Д.С., Янова О.Б., Березина О.И., Трейман Е.В. Ингибиторы протонной помпы и альгинаты в первые дни лечения гастроэзофагеальной рефлюксной болезни: преимущества совместного приема // Врач. - 2014. - № 10. С. 22-26.
3. Дехнич Н.Н. Ингибиторы протонной помпы в терапии кислотозависимых заболеваний // Вестник Смоленской медицинской академии // - 2011. - № 1. С. 21-24
4. Каразей Е.А. Ингибиторы протонной помпы в терапии кислотозависимых заболеваний: фокус на эзомепразол // Медицинские новости. - 2015. - № 9. С. 14-19.
5. Лапина Т.Л. Эзомепразол – первый блокатор протонной помпы – моноизомер: новые перспективы в лечении кислотозависимых заболеваний // Клиническая фармакология и терапия. – 2002. – Том 11. – №2.

Ичак таъсирланиш синдроми. Нозик муаммо ҳақида батафсил

Ер юзи аҳолиснинг тахминан 10% ичак таъсирланиш синдроми (ИТС) билан оғриydi, бу касаллик аёлларда эркакларга қараганда кўпроқ учрайди. Келинг, ИТСни нима келтириб чиқариши, унинг аломатлари қандай ва бу ҳолатни қандай самарали даволаш мумкинлигини кўриб чиқайлик.

Елена Липатова

ИТС ривожланиш сабаблари

Ичак таъсирланиш синдроми (ИТС) – бу функционал бузилиш бўлиб, унинг механизми ҳозирга қадар фаол ўрганилмаган. Асосий назариялар унинг пайдо бўлишини ичак шиллик-эпителиал тўсиғи фаолиятининг бузилиши ва ўтказувчанлигининг ошиши билан боғлайди. Бу жараёнлар кўпинча микрофлоранинг ўзгариши ва сурункали яллиғланиш билан кечади.

Кўзгатувчи омилларга қуйидагилар киради:

- антибиотик билан даволаш курслари,
- номутаносиб овқатланиш,
- руҳий зўриқишлар,
- ўтказилган ичак инфекциялари.

Қизиқ томони шундаки, бу синдром COVID-19 дан кейин ҳам ривожланиши мумкин.

Яллиғланиш натижасида беморларда ички аъзолар сезувчанлигининг бузилиши кузатилади, бу эса асаб марказларининг фаоллашувига, ичак ҳаракатининг издан чиқишига ва оғриқ сезгисининг кучайишига олиб келади.

ИТС қандай аниқланади?

Ташхис қўйиш учун шифокорлар учта асосий мезондан фойдаланадилар.

Рим IV мезонларига мос келадиган аломатлар

ИТСнинг клиник кўриниши қуйидагиларни ўз ичига олади:

- Такрорланувчи қорин оғриғи (ҳафтада камида бир марта), бу:
  - кўпинча қориннинг чап қисмида жойлашади,
  - овқатлангандан кейин кучаяди,
  - тунда бўлмайди,
  - аёлларда ҳайз даврида кучайиши мумкин.
- Оғриқнинг ич келиши, унинг тезлиги ва шакли ўзгариши билан боғлиқлиги.

Ич кетиши:

- Одатда эрталаб, нонуштадан кейин пайдо бўлади,
- Ич келиш тезлиги – кетма-кет 2-4 марта,
- Кўпинча кучли қистов ва тўлиқ бўшамаслик ҳисси билан бирга келади.

Қабзият:

- Нажаснинг табиати: "қўй" нажаси, қалам шакли ёки пўкаксимон,

- Шиллик бор, лекин қон ва йиринг аралашмаси йўқ.
- Аломатлар сўнгги уч ой давомида кузатилиши ва умумий давомийлиги камида олти ой бўлиши керак.

"Хавотир белгилари" йўқлиги

Буларга қуйидагилар киради:

- Тунги аломатлар,
- Тана вазнининг камайиши,
- Ҳароратнинг кўтарилиши,
- Нажасдаги қон ёки йиринг аралашмалари,
- Қариндошларда ошқозон-ичак тракти касалликлари (саратон, Крон касаллиги, селиакция) мавжудлиги.

Агар "хавотир белгилари" мавжуд бўлса, органик касалликни истисно қилиш учун кенг қамровли текширув ўтказиш лозим.

Органик касалликларни истисно қилиш

Текширув натижаларига кўра органик касалликлар белгилари аниқланмагандагина ИТС ташхиси қўйилади.

ИТСни даволаш

Ичак таъсирланиш синдроми

даволаш усули аломатларни бартараф этишга ва ҳаёт сифатини яхшилашга қаратилган.

Клиник тавсияларга кўра, ИТСни даволаш учун спазмолитиклар қўлланилади. Самарали дори воситаларидан бири "Оддиверин" бўлиб, унинг фаол моддаси мебеверин гидрохлориддир.

"Оддиверин" қандай таъсир қилади?

- Ичак силлик мушаклари спазмларини йўқотади,
- Оғриқ синдромини енгиллаштиради,
- Ноқулайлик ҳиссини камайтиради.

Препарат "НИКА PHARM" компанияси томонидан ишлаб чиқарилган ва ИТСни ҳар томонлама даволаш учун тавсия этилган.

ИТС нафақат функционал бузилиш, балки эътибор билан ёндашишни ҳам талаб қиладиган касалликдир. "Оддиверин" каби дори воситалари ёрдамида тўғри ташхис қўйиш ва даволаш беморларга қулайлик ва ҳаёт сифатини қайта тиклашга ёрдам беради.

ОДДИВЕРИН®

Мебеверин гидрохлориди 200 мг 30 та капсула

Спазмни даволаш осон!

кўллаш бўйича йўриқнома

1 Одди сфинктерига юқори даражада танлаб таъсир кўрсатади

2 Меъда-ичак йўлининг моторикасига таъсир кўрсатмаган ҳолда, оғриқ ва спазмни бартараф этади

3 Билиар сладжнинг мажмуавий даволашда чўкманни бартараф этиш учраш сонини 95% беморларда оширади ва даволаниш мuddатини қисқартиради

ASKLEPIY Group

МАҲСУЛОТ СЕРТИФИКАТЛАНГАН

Адабиётлар

1. Маев И.В., Охлобьстина О.З., Халиф И.Л., Андреев Д.Н. Синдром раздраженного кишечника в Российской Федерации — результаты многоцентрового наблюдательного исследования ROMERUS // Терапевтический архив. 2023;95(1):38–51.
2. Ивашкин В.Т., Маев И.В., Шельгин Ю.А. с соавт. Диагностика и лечение синдрома раздраженного кишечника (Клинические рекомендации Российской гастроэнтерологической ассоциации и Ассоциации колопроктологов России) // Российский журнал гастроэнтерологии, гепатологии, колопроктологии. 2021;31(5):74–95.
3. Симаненков В.И., Бакулина Н.В., Некрасова А.С., Елохина Е.А., Топалова Ю.Г. Динамика клинических проявлений синдрома раздраженного кишечника на фоне приема ребамипида: промежуточные результаты исследования СОКРАТ // Вестник Северо-Западного государственного медицинского университета им. И.И. Мечникова. 2021. Т. 13. № 3. С. 75–82.
4. Ахмедов В.А., Гаус О.В. Возможности современной пробиотической терапии в лечении пациентов с постинфекционным синдромом раздраженного кишечника // Лечащий врач. 2022. № 2. С. 32–35.

КАРДИОЛОГИЯ

Юрак ишемик касаллиги билан оғриган беморларни мақсадли даволаш

Юрак ишемик касаллиги (ЮИК) тиббиётда бир асрдан ортиқ вақтдан бери маълум. Ушбу касалликнинг биринчи клиник тавсифи 1909 йилда тақдим этилган бўлса-да, унинг патогенезини тушуниш ва замонавий даволаш усулларини ишлаб чиқиш узоқ йиллик илмий тадқиқотларни талаб қилди. Бугунги кунда ЮИК бутун дунёда ўлим ва ногиронликнинг асосий сабабларидан бири бўлиб қолмоқда, бу эса даволашнинг самарали ёндашувларини излашни долзарб қилиб қўймоқда.

Санжар Худайбергенов

ЮИК – бу юрак мушагининг кислородга бўлган эҳтиёжи, асосан коронар томирларнинг торайиши туфайли, организмнинг уни етказиб бериш имкониятидан ошиб кетадиган ҳолат. Қон оқимининг чекланиши миокарднинг кислород билан етарли даражада таъминланмаслигига олиб келади ва бу стенокардия хуружлари билан намоён бўлади. Бу хуружлар жисмоний зўриқиш, руҳий стресс ёки ҳатто тинч ҳолатда ҳам пайдо бўлиши мумкин.

Юрак ишемик касаллиги ташҳиси беморнинг шикоятлари, анамнези (юрак-қон томир хавфи омиллари) ва яширин коронар етишмовчиликни (ишемия) аниқлайдиган инструментал текширув усуллари натижаларини ўз ичига олган клиник маълумотлар асосида қўйилади. Ташҳис қўйишнинг муҳим босқичи коронарография ўтказишдир, бу стенозловчи атеросклерознинг мавжудлиги ва даражасини аниқлаш ҳамда жарроҳлик даволашнинг мақсадга мувофиқлиги тўғрисидаги масалани ҳал қилиш имконини беради. Стенокардия белгилари ва ЮИКнинг бошқа клиник кўринишларини бирламчи баҳолаш учун шифокор дастлабки ташҳисни шакллантиришга ёрдам берадиган Роуз сўровномасидан фойдаланиши мумкин.

Барқарор ЮИКнинг кенг тарқалган шакли бўлган зўриқиш стенокардиясида энг кўп учрайдиган шикоят кўкрак қафасидаги оғриқдир. Шифокор бемордан оғриқ синдромининг мавжудлиги, унинг хусусияти, пайдо бўлиш частотаси, шунингдек, оғриқ пайдо бўладиган ва йўқоладиган шароитлар ҳақида батафсил сўраши лозим. Бу нафақат ташҳисни аниқлаштириш, балки касалликнинг оғирлик даражасини ҳам белгилаш имконини беради.

ЮИКни даволашнинг замонавий клиник ёндашувлари иккита асосий вазифага қаратилган:

оғир юрак-қон томир асоратлари (миокард инфаркти, инсульт) хавфини камайтириш ва миокард ишемиясини назорат қилиш. Ушбу мақсадларга эришиш учун турмуш тарзини ўзгартириш ва бир нечта гуруҳ дори воситаларини қабул қилишни ўз ичига олган ҳар томонлама ёндашув талаб этилади. Терапиянинг асосий йўналишларини батафсил кўриб чиқамиз.

Даволаш ёндашувлари

ЮИК терапияси бир нечта асосий йўналишларни ўз ичига олади:

1. Турмуш тарзини ўзгартириш

- Чекишни ташлаш, тана вазнини камайтириш, қон босимини назорат қилиш.

- Овқатланишни соғломлаштириш (тўйинган ёғлар, туз истеъмолини камайтириш, сабзавотлар, мевалар, балиқ улушини кўпайтириш).

- Мунтазам жисмоний фаоллик (юрак машқлари, даволовчи жисмоний тарбия).

2. Дори-дармон билан даволаш

Ишемия хуружлари профилактикасининг оддий "алифбоси" антиагрегантлар ("А"), бета-адреноблокаторлар ("Б") ва статинлар ("С") тайинлашдан иборат.

- Антиагрегантлар (ацетилсалицил кислотаси) – тромбоз хавфини камайтиради.
- Бета-адреноблокаторлар – миокарднинг кислородга бўлган эҳтиёжини камайтириб, юрак уришини секинлаштиради.

- Статинлар – липид профилини эъёрлаштиради, атеросклеротик пиллакчаларни барқарорлаштиради.

"А-Б-С" билан бир қаторда ЮИКнинг мажбурий терапиясига Европанинг сўнгги клиник тавсиялари ишемияга қарши дори воситаларини киритади. Улар аломатларни камайтириш ёки йўқ қилишда ва юракни кислород билан тўйинтиришда муҳим роль ўйнайди. ЮИКни даволашда истиқболли препаратлардан бири **"Триомакс-Дарница"** – ишемияга қарши препарат бўлиб, унинг асосий таъсир этувчи моддаси тиазот кислотасининг морфолин тузидир. Препаратнинг таъсир этувчи моддаси ишемияга қарши, мембранани барқарорлаштирувчи, антиоксидант ва иммуномодуловчи таъсир кўрсатади.

"Триомакс-Дарница" коронар қон оқимини яхшилашга, яллиғланиш жараёнларини камайтиришга ва миокардни ишемик шикастланишдан ҳимоя қилишга ёрдам беради. Препарат юрак ишемик касаллигини комплекс даволашда кўрсатилган: стенокардия, миокард инфаркти, инфарктдан кейинги кардиосклероз. Қатъий равишда даволовчи шифокор рецепти бўйича берилади.

АНТИТРОМБОЦИТАР ВОСИТАЛАР ТРОМБОЦИТЛАР АГРЕГАЦИЯСИГА ТЎСҚИНЛИК ҚИЛАДИ ВА ШУ БИЛАН ЮРАКНИ ОЗИҚЛАНТИРУВЧИ ТОМИРЛАРДА ТРОМБЛАР ҲОСИЛ БЎЛИШИНING ОЛДИНИ ОЛАДИ. БЕТА-АДРЕНОБЛОКАТОРЛАР ЮРАК ФАОЛИЯТИНИ "ОПТИМАЛЛАШТИРАДИ" – ЮРАК УРИШ ТЕЗЛИГИНИНГ ПАСАЙИШИ ТУФАЙЛИ КИСЛОРОДГА БЎЛГАН ЭҲТИЁЖ КАМАЯДИ, СТЕНОКАРДИЯ ЭПИЗОДЛАРИ СОНИ КАМАЯДИ. ЮИК ТАСДИҚЛАНГАН БАРЧА БЕМОРЛАРДА АСОРАТЛАР ХАВФИ ЮҚОРИ БЎЛГАНИ УЧУН "ЁМОН" ХОЛЕСТЕРИННИ КЕРАКЛИ МАҚСАДЛИ КЎРСАТКИЧЛАРГАЧА ПАСАЙТИРИШ УЧУН СТАТИНЛАР БУЮРИЛАДИ.

ТРИОМАКС

Таъсир этиш моддаси:

100 % қуруқ модда ҳисобида
Морфолиний-метил-триазол-тиоацетат 25 мг

Т Юрак ишемик касаллигини даволашда юқори самара туфайли аниқ натижа

ASKLEPIY
Group

МАҲСУЛОТ СЕРТИФИКАТЛАНГАН

БУНДАЙ ҲАР ТОМОНЛАМА ЁНДАШУВ МИОКАРДНИ МАКСИМАЛ ДАРАЖАДА ҲИМОЯ ҚИЛАДИ, ИШЕМИК ЭПИЗОДЛАР ЧАСТОТАСИНИ КАМАЙТИРАДИ ВА ЮИК БИЛАН ОҒРИГАН БЕМОРЛАРДА КЛИНИК ПРОГНОЗНИ ЯХШИЛАЙДИ.

Қўшимча комплекс антиагрегант терапияда "Ацекард" препарати тайинланиши мумкин. Таъсир қилувчи модда (ацетилсалицил кислота) учта оптимал дозада тақдим этилган

– 50 мг, 75 мг, 100 мг.

"Ацекард" тромбоцитлар агрегациясини пасайтиради ва юрак-қон томир асоратлари ривожланишининг олдини олади, ошқозонга зарар етказмайди. Кунига 1 марта овқатдан 30 дақиқа олдин қабул қилинади.

"Триомакс-Дарница" ва "Ацекард"ни биргаликда қўллаш оптимал антиишемик ва анти-тромботик таъсирга эришиш имконини беради. "Триомакс"нинг мембранани барқарорлаштирувчи ва антиоксидант таъсири ацетилсалицил кислотасининг тромбоцитлар агрегациясини пасайтиришдаги исботланган самарадорлиги билан уйғун-

лашганда, нафақат коронар қон оқимини яхшилайди, балки тромбоэмболик асоратларнинг ишончли профилактикасини ҳам таъминлайди.

Шундай қилиб, ЮИКни даволашда мақсадли ёндашув асоратлар хавфини камайтириш ва касаллик прогнозини яхшилаш имконини беради. Турмуш тарзини ўзгартириш, дори воситаларини оптимал танлаш ва зарур бўлганда, касалликни самарали назорат қилиш ҳамда беморларнинг ҳаёт сифатини оширишни ўз ичига олган ҳар томонлама терапия қўлланилади.

Мухим! Барча дори воситалари ноҳўя таъсир ва қарши кўрсатмаларга эга. Ушбу мақола умумий маълумот бериш мақсадида тайёрланган бўлиб, даволаниш бўйича кўрсатма сифатида хизмат қилмайди. Дори воситаларини қўллашдан олдин, албатта йўриқнома билан танишиб чиқинг.

АЦЕКАРД®

Ацетилсалицил кислотаси 50,75,100 мг

30 та таблетка

Инсульт ва инфарктнинг профилактикаси

ЯҚИНЛАР МЕҲРИНИ, АЦЕКАРД - ЭСА ВАҚТНИ ТУҲФА ҚИЛАДИ

30 ta tabletka, ichakda eriydigan qobiq bilan qoplangan
Acetylsalicylic acid
ATSEKARD® 50 mg
Antiagregant
NIK PHARM 1 ta tabletka 100 mg atsetilsalitsil kislotasini saqlaydi

30 ta tabletka, ichakda eriydigan qobiq bilan qoplangan
Acetylsalicylic acid
ATSEKARD® 75 mg
Antiagregant
NIK PHARM 1 ta tabletka 75 mg atsetilsalitsil kislotasini saqlaydi

30 ta tabletka, ichakda eriydigan qobiq bilan qoplangan
Acetylsalicylic acid
ATSEKARD® 100 mg
Antiagregant
NIK PHARM 1 ta tabletka 100 mg atsetilsalitsil kislotasini saqlaydi

ЭРКАКЛАР САЛОМАТЛИГИ

Ишонч йўли

Қадимдан турли маданиятларда эркаклик қувватини ошириш учун турли хил воситалар мавжуд бўлиб, уларнинг кўпчилиги ўсимлик таркибига асосланган эди. Бугунги кунда ҳам эркаклар саломатлиги масаласи долзарб бўлиб қолмоқда, шунинг учун дори-дармон бозорида эркаклар ишончини мустаҳкамлаш учун энг мос воситани танлаш мумкин.

Санжар Худайбергенов

Умуман олганда, 40 ёшга етган эркакларнинг тахминан 40% эректил дисфункцияга дуч келади ва бу кўрсаткич 70 ёшга келиб 70% гача ошади.

Эректил дисфункция нима сабабдан юзага келади?

Эрекция билан боғлиқ муаммолар кўпинча бир нечта омиллар натижасида келиб чиқади. Асосий сабабларга қуйидагиларни киритиш мумкин:

Сурункали стресс. Доимий асабий зўриқиш психоэмоционал муаммоларни келтириб чиқаради, бу эса жинсий ҳаётга, шу жумладан ёш эркакларга ҳам таъсир қилади.

Зарарли одатлар. Спиртли ичимликлар истеъмоли ва тамаки чекиш қон томир тизимида кучли таъсир кўрсатиб, кичик чаноқ аъзоларининг қон билан таъминланишини бузади, бу эса эректил бузилишларнинг пайдо бўлишига олиб келади.

Гиподинамия. Жисмоний фаолликнинг пастлиги мушаклар тонусини, шу жумладан чаноқ туби мушаклари тонусини пасайтиради, бу эса эрекция билан бевосита боғлиқ.

Сурункали касалликлар. Юрак-қон томир тизими касалликлари, қандли диабет, семизлик – буларнинг барчаси қон айланишининг ёмонлашишига, демак, жинсий фаолиятга ҳам таъсир кўрсатадиган омиллардир.

Эркакнинг руҳий ҳолати жинсий функцияга сезиларли таъсир кўрсатади, чунки кўпинча ижтимоий стереотиплар ва "эркакча" хулқ-атвор борасида ҳаддан зиёд кутишлар эркакка босим ўтказиши, бу эса жинсий фаолиятни янада мураккаблаштиради.

Кўпчилик учун жинсий муносабатлар жуда нозик мавзу ҳисобланади, шунинг учун эректил дисфункциядан азият чекадиган эркаклар кўпинча муаммони ташқи омиллар билан изоҳлайдилар, муаммога енгил қарайдилар ва уни бутунлай яширишга уринадилар. Шу сабабли, беморларнинг атиги 10% шифокорга мурожаат қилади, гарчи 95% ҳолларда эректил дисфункцияни

дори-дармонлар ёрдамида даволаш мумкин бўлса-да.

Эректил дисфункцияни қандай даволаш мумкин

Эркакларнинг жинсий саломатлиги қадим замонлардан ўрганиш ва даволаш объекти бўлиб келган. Турли халқлар жинсий майлни кўзғатиш ва потенциални ошириш учун ўзига хос воситалардан фойдаланишган. Масалан, Россияда эркаклар кучини ошириш учун четан, калина, наъматак, саримсоқ пиёз, пиёз қаби ўсимликлардан фойдаланилган – буларнинг барчаси қон айланиши ва иммунитетни рағбатлантиради. Хитойда потенция масаласида тиббиётнинг асоси женшендир. У асаб тизимини рағбатлантириш ва қон айланишини яхшилаш қобилияти туфайли асрлар давомида қувватни қайта тиклаш ва жинсий фаолликни ошириш учун қўлланилган. Араб мамлакатларида кардамон ишлатилган – бу зиравор эркаклар кучини мустаҳкамлайди деб ишонилган. Мисрда рукола истеъмол қилинган, бу ўсимлик ҳозир ҳам у ерда потенцияни яхшилаш учун ишлатилади ва у ҳақида шундай дейишади: "Агар сиз руколанинг қанчалик фойдали эканлигини билганингизда эди, уни тўшагингиз остида ўстирган бўлар эдингиз".

Африка халқлари маҳаллий ноёб ўсимликлардан фойдаланганлар, масалан, Марокашда организмнинг ҳаётини функцияларини, шу жумладан потенцияни қайта тиклаш учун орган дарахти мойидан фойдаланадилар. Африканинг бошқа ўсимликларидан секуринеге маълум – марказий асаб тизимини рағбатлантириш қобилиятига эга бўлган бута, эректил дисфункцияда, айниқса психологик муаммолар билан боғлиқ бўлса, ёрдам беради. Карисса илдизлари тетиклаштирувчи таъсир кўрсатади ва жинсий фаолликни кучайтиришга ёрдам беради.

Эректил дисфункцияни даволашнинг замонавий усуллари қуйидагиларни ўз ичига олади:

- жарроҳлик йўли билан даволаш. Эрекция дисфункция-

сини даволашнинг жарроҳлик усуллари консерватив усуллар (дори-дармонлар, психотерапия) самарасиз бўлган ҳолларда қўлланилади. Улар жинсий аъзода, жароҳатларда, оғир органик бузилишларда жарроҳлик аралашувини ўз ичига олади;

- мустақил восита сифатида ёки бошқа дорилар билан биргаликда қўлланилиши мумкин бўлган фитотерапия. Доривор ўсимликлар умумий қувватлантирувчи таъсир кўрсатиб, организмни муҳим витаминлар ва микроэлементлар билан таъминлайди. Фитотерапия жинсий бузилишларнинг турли даражаларида самарали бўлиб, хавфсизлиги ва яхши қабул қилиниши туфайли кенг қўлланилади;
- шифокор томонидан буюриладиган дори воситалари. Ҳозирги вақтда эректил дисфункцияни даволаш учун препаратлар асосан фосфодиэстераза-5 (ФДЭ-5) ингибиторларини ўз ичига олади, улар жинсий аъзога қон оқимини кўпайтиришга ва эрекцияга эришишга ёрдам беради.

Бундай препаратлардан Ўзбекистон бозорида NIKA PHARM компанияси томонидан ишлаб чиқарилган "Таларис" мавжуд.

"Таларис" таркибида фосфодиэстераза-5 ферментини блокировка қиладиган тадалафил мавжуд. Бу фермент эркаклик олатидаги қон томирларини кенгайтириш учун муҳим бўлган цГМФ моддасини парчалайди. Эркак киши жинсий кўзғалишни хис қилганда, азот оксиди (NO) ишлаб чиқарилади, бу эса цГМФ даражасининг ошишига олиб келади. Натижада томирлар бўшашиб, олатга қон оқими кўпаяди ва эрекция юзага келади.

"Таларис" 36 соатгача таъсир кўрсатади, бу уни бошқа ўхшаш препаратларга нисбатан қулайроқ қилади. У самарадорлик ва қўллаш қулайлиги, шунингдек, узоқ муддатли натижага ишонч муҳим бўлган беморларга тавсия этилади.

ТАЛАРИС

Tadalafil

БЕЗОВТА
КИЛМАНГ

1

Фойдаланиш қулайлиги

ТАЛАРИСНИ овқатдан олдин ёки кейин қатъи назар, қунига 1 марта ичиш тавсия этилади

36

ХАРАКАТ МУДДАТИ

Туфайли ФДЭ - 5 ингибиторлари орасида энг узун ярим- чиқарилиши, ТАЛАРИС энг узун ЭД ўз таъсирини сақлаб қолади-қадар 1.5 кун (36 соат)

СПИРТЛИ ИЧИМЛИКЛАР БИЛАН МОСЛИК

Спиртли ичимликлар Таларис концентрациясига таъсир қилмайди (фойдаланиш кўрсатмаларидан Таларис препарати олинган)

EREKTIL DISFUNKTSIYANI DAVOLASH
UCHUN VOSITA

TALARIS

Tadalafil

20 MG

NIK PHARM

4 ta qobiq bilan
qoplangan tabletkalar

- Эректил дисфункцияни даволаш учун самарали ва хавфсиз дори ҳар қандай даражадан ва этиологиядан.
- Дорини Узоқ муддатли ҳаракатлари, беморга вақт ва одатлар билан чекланмасдан табиий жинсий ҳаёт кечирिशга имкон беради.

ASKLEPIY
Group

МАҲСУЛОТ СЕРТИФИКАТЛАНГАН

қўллаш бўйича
йўриқнома

Адабиётлар:

- McVary K.T. Erectile dysfunction. New Engl. J. Med. 2007; 357: 2472–2481
- Mckinlay J.B. The worldwide prevalence and epidemiology of erectile dysfunction // Int. J. Impot. Res. 2000. Vol. 12. Suppl. 4. P. S6–11.
- Аполихин О.И., Лукаш Т.С., Ефремов Е.А., Красняк С.С. Современный взгляд на проблему эректильной дисфункции у пациентов после хирургической коррекции сердечно-сосудистых заболеваний // Экспериментальная и клиническая урология. 2015. № 1.

ФАРМАЦЕВТЛАР УЧУН ФОЙДАЛИ

Дорихона муҳитидаги зумерлар: инновациялар ҳаракатлантирувчиси ёки жаммоа учун қийинчиликларми?

Z авлоди меҳнат соҳасига, жумладан, динамик ва ижтимоий аҳамиятга эга бўлган фармацевтика тармоғига шиддат билан кириб келмоқда. Рақамлаштириш даврида улғайган ёш мутахассислар нафақат ишнинг ўзига хос хусусиятларига мослашмоқда, балки мижозларга хизмат кўрсатишга янгича ғояларни ҳам олиб кирмоқда. Бироқ, ҳар қандай соҳада бўлгани каби, уларнинг иштироки иш берувчилар ва ҳамкасблар эътиборини талаб қиладиган бир қатор хусусиятлар билан бирга келади.

Марьям Суюнова

Зумерлар 90 йилларнинг охиридан 2011-2012 йилларгача туғилган авлод. Улар иқтисодий ва истеъмол юксалиши, шунингдек, очиқ мулоқот ва чегаралар даврида шаклланган бўлиб, бу уларнинг кадриятлари ва дунёқарашда муқаррар равишда акс этади. Ахборот ҳаддан зиёд кўп бўлиши уларга туғилган кунлариданоқ ҳамроҳ бўлган. Клипли фикрлаш, хавотирнинг юқори даражаси шундан келиб чиқади. Улар кўпроқ вазиятни бўрттириб кўрсатишга ва ҳар қандай салбий ҳолатни фалокат сифатида қабул қилишга моил. Ушбу авлоднинг ўзига хос хусусияти фикрлаш ва маълумотларни ўзлаштиришнинг юқори суръатида намоён бўлади. Улар интилувчан, ривожланишга моил, лойиҳаларни амалга ошира олади. Кўп вазифалиликка моил бўлган зумерлар бир вақтнинг ўзиде мусиқа тинглаши, конспект ёзиши ва видео кўнғироқ орқали суҳбатлашиши мумкин.

Бу хусусиятлар фармацевтикада қандай намоён бўлади?

Инновационлик ва рақамлаштириш

Зумерлар ўзларининг билим ва технологик кўникмалари ёрдамида дорихона бизнесига янги ғояларни олиб киришади. Улар жараёнларни оптималлаштиришга ёрдам беради, мижозларга хизмат кўрсатишни яхшилаш учун рақамли воситаларни жорий этади. Масалан, ёш ходимлар мобил иловалар, фармацевтларнинг онлайн маслаҳатлари ёки товарларни ҳисобга олишни автоматлаштириш тизимларидан фойдаланишни бажонидил таклиф қилишади.

Мижозга йўналтирилганлик ва ҳамдардлик

Зумерлар индивидуал ёнда-

шувни кадрлайдилар ва ижобий мижоз тажрибасини яратиш муҳимлигини тушунадилар. Улар дори воситасини шунчаки сотишга эмас, балки унинг таъсирини тушунарли тилда тушунтиришга, афзалликлари ва эҳтимолий хавфларини таъкидлашга ҳаракат қилишади. Бундан ташқари, уларнинг очиққўнгиллиги ва дўстона муносабати ёш аудиторияни ўзига жалб қилади, улар тенгдошлари билан мулоқотда ўзларини қулай ҳис қиладилар.

Ишдаги кўп вазифалилик

Фармацевтика чакана савдоси шароитида, кўпинча турли вазифалардан тезда ўтиш талаб қилинадиган вазиятларда, зумерлар ўзларининг кўп вазифалилик қобилиятларини намоён этадилар. Улар бир вақтнинг ўзиде харидорларга маслаҳат беришлари, буюртмаларни расмийлаштиришлари ва ташкилий масалаларни ҳал қилишлари мумкин.

Ташаббускорлик ва ижодкорлик

Ёш авлод кўпинча ишни ташкил этишда ностандарт ёндашувларни таклиф қилади. Масалан, зумерлар мижозларни жалб қилиш учун ижтимоий тармоқлардан фаол фойдаланишни ёки онлайн акциялар ўтказишни таклиф қилишлари мумкин.

ҒОЯ: ИНСТАГРАМ ЁКИ ТИКТОКДА ФАРМАЦЕВТЛАР БИЛАН ВИТАМИНЛАР, ТЕРИ ПАРВАРИШИ ЁКИ МАВСУМИЙ ҚАСАЛЛИКЛАР ҲАҚИДАГИ МАШҲУР САВОЛЛАРНИ МУҲОКАМА ҚИЛАДИГАН МУНТАЗАМ ЖОНЛИ ЭФИРЛАР.

Зумерлар билан ишлашда қандай нозик жиҳатлар бўлиши мумкин?

1. Тез карьера қилишни кутишлари

Зумерлар доимий ривожланишга интиладилар ва кўпин-

ча мартаба зинапоясида тез кўтарилишни кутадилар. Агар уларнинг умидлари оқланмаса, бу умидсизликка ва мотивациянинг пасайишига олиб келиши мумкин.

2. Ҳиссиётларга ўта берилувчанлик

Юқори даражадаги хавотир ва вазиятни бўрттириб кўрсатишга мойиллик стрессли ҳолатларда қийинчиликларни келтириб чиқариши мумкин. Масалан, зумерлар мижозлар билан зиддиятлар ёки ишдаги хатолар туфайли кўпроқ ташвишланишлари мумкин.

3. Иерархияга бошқача муносабат

Z авлод вакиллари учун горизонтал ўзаро таъсир модели одатий ҳолдир. Улар раҳбариятдан ҳурмат ва мулоқотни кутадилар, авторитар бошқарув услубини қабул қилмайдилар. Бу катта ёшдаги ҳамкасблар ўртасида тушунмовчиликларни келтириб чиқариши мумкин, айниқса, агар улар интизом мавзусига анъанавий ёндашса.

4. Одатий вазифаларга нисбатан сабр-тоқатнинг етишмаслиги

Ёш ходимлар товарларни жойлаштириш ёки қоғоз ҳужжатлар билан ишлаш каби бир хил вазифаларни бажаришда қийналишлари мумкин. Улар учун ўз ишининг натижасини ва унинг атрофдагиларга таъсирини кўриш муҳимдир. Бу ерда ўз вақтида мақтов ёки қўллаб-қувватлаш жуда муҳим.

Дорихонада зумерларнинг салоҳиятини қандай очиш мумкин?

- **Ўқитиш ва мураббийлик:** доимий ривожланиш ва тажрибали ҳамкасбларнинг қўллаб-қувватлаши ёш мутахассисларга ўз кучларига бўлган ишончни мустаҳкамлашга ёрдам беради.

- **Мослашувчан жадвал-**

ларни жорий этиш: зумерлар иш ва шахсий ҳаёт ўртасидаги мувозанатни кадрлашади, шунинг учун иш жадвалидаги мослашувчанлик улар учун катта афзаллик бўлади.

- **Ташаббусларни қўллаб-қувватлаш:** ёш ходимларга лойиҳаларда иштирок этиш ва ўз ғояларини таклиф қилиш имкониятини беринг. Бу нафақат бизнес жараёнларини яхшилашга, балки уларнинг иштирокини оширишга ҳам ёрдам беради.

Зумерлар фармацевтика тармоғига янги энергия, янгича қараш ва инновацион ёндашувларни олиб киради. Уларнинг мижозларга йўналтирилганлиги, технологик саводхонлиги ва ижодкорлиги компания учун муҳим рақобатбардош устунликка айланиши мумкин. Бироқ, Z авлодининг муваффақиятли интеграцияси учун уларнинг кадриятларини ҳисобга олиш, иш жараёнларини мослаштириш ва ёш мутахассисларни рағбатлантирадиган ҳамда илҳомлантирадиган шарт-шароитларни яратиш муҳимдир.

PHARMAZETA

учун терминлар

Кластер бош оғриги — бу жуда кучли, куйдирувчи ёки санчувчи оғриқ бўлиб, одатда бошнинг бир томонида, айниқса кўз атрофида пайдо бўлади. Хуружлар тўлқинсимон тарзда (ёки "кластерлар" шаклида) келади — бир неча ҳафта ёки ой давомида ҳар куни такрорланиб, кейин узоқ вақтга йўқолиб кетиши мумкин. Оғриқ кўпинча шу томондаги кўздан ёш оқиши, бурун битиши ва кўзнинг қизариши билан бирга кечади.

Ингибиторы фосфодиэстеразы-5 (или сокращённо ингибиторы ФДЭ-5) — это группа препаратов, которые улучшают кровоток, расслабляя гладкие мышцы сосудов.

Антигистамин — бу аллергия пайтида организмда ишлаб чиқариладиган гистамин моддасининг таъсирини тўхтатадиган дори воситасидир. Гистамин қичишиши, тумов, аксириш, тошма ва шишлар каби белгиларни келтириб чиқаради. Антигистамин эса бу реакцияларни йўқотишга ёки олдини олишга ёрдам бериб, аллергия ва шамоллаш касалликларида беморнинг аҳволини энгиллаштиради.

Трансмиссив касалликлар — кўзгатувчилари паразитлар, вируслар ва бактериялар бўлиб, ташувчилар орқали юқадиган инсон касалликларидир.

Фенилефрин — қон томирларини торайтирадиган моддасидир. У кўпинча шишни кетказиш ва нафас олишни энгиллаштириш ёки кўзнинг қизаришини камайтириш учун бурун томчилари, кўз томчилари ва шамоллашга қарши дориларга қўшилади. У қуйидагича торайишига "сигнал беради" ва шу туфайли шиш камаяди ва аҳвол яхшиланади.

Рим мезонлари IV — бу шифокорлар ошқозон ва ичак функционал касалликларига, жумладан, таъсирланган ичак синдромига (ТИС) таъхис қўйишида фойдаланадиган қоидалар ва белгилар мажмуасидир.

Протон помпаци ингибиторлари (ППИ) — ошқозонда кислота ишлаб чиқарилишини камайтирувчи дори воситаларидир. Улар ошқозон хужайраларидаги кислота ажралиши учун масъул бўлган махсус оқсилларни (протон насосларини) "ўчиради". Бунинг натижасида шиллиқ қаватнинг таъсирланиши камаяди ва яралар ёки эрозиялар тезроқ битади. ППИ кўпинча гастрит, ошқозон яраси, рефлюкс ва жигилдон қайнаши каби ҳолатларда тайинланади. Бундай дори воситаларига омепразол, пантопрозол ва эзомепразоллар мисол бўлади.

Бош муҳаррир:
Доронкина Екатерина

Катта муҳаррир:
Марьям Суюнова
Ева Абьян

Таҳририят жамоаси:
Суюнова Марьям
Алексей Ковалевич
Елена Липатова
Санжарбек Худайберганов
Ева Абьян

Арт директор:
Казанцев Владимир

Макетлар дизайнери:
Якубов Рашид

Саҳифалаш дизайнери:
Мазаитов Артур

Обуна ва тарқатиш бўлими:
Тел.: +99897 150 87 04
pharmazetaneews@gmail.com

Нашр материаллари "ASKLEPIY Group" МЧЖ ЯТТ менежерларининг муаллифлик ҳуқуқини ҳисобга олган ҳолда тайёрланди

Сон №1
Типография: «Uniking» МЧЖ
Тираж: 3 000 дона.

Даврийлик: йилига 12 марта
Нашр, саҳифалаш, дизайн учун масъул редактор: Доронкина Е.

«PHARMAZETA» газетаси Ўзбекистон Республикаси Президенти девони қошидаги оммавий комму-

никацияларда рўйхатга олинган. Рўйхатга олиш гувоҳномаси №1458 12.02.2022 дан.

Редакциянинг фикри чоп этилган материаллар муаллифларининг фикрига мос келмаслиги мумкин. Материаллар ўқилганда «PHARMAZETA» га ҳавола қилиниши шарт. Реклама материалларида жойлаштирилган маълумотлар учун редакция жавобгар эмас.

Ушбу маълумот фақат тиббиёт ва фармацевтика соҳаси мутахассислари учун мўлжалланган.

Левоцетиризин 5 мг

АЛЬЦЕТРО

Аллергияга қарши восита

АЛЛЕРГИЯНИНГ ЗАМОНАВИЙ ДАВОСИ!

12 дақиқа ичида
таъсир қилади

Самарасини 24
соатгача сақлаб қолади

Уйқучанликни
келтириб чиқармайди

Барча турдаги
аллергияга қарши

Levotsetirizin 5 mg

ALSETRO

Allergiyaga qarshi vosita

NIK PHARM

20 ta qobiq bilan qoplangan tabletkalar

Allergiyaning barcha turida

Ta'sirning boshlanishi 12 min

Qo'llash mumkin bo'lgan yosh 6+

24 soat ta'siri

